

ПРИЛОЖЕНИЕ

**СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА СТАБИЛИЗИРАНЕ И
АСОЦИИРАНЕ**

**между Европейските общности и техните държави-
членки, от една страна,
и Босна и Херцеговина, от друга страна**

**КРАЛСТВО БЕЛГИЯ,
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,
ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА,
КРАЛСТВО ДАНИЯ,
ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ,
РЕПУБЛИКА ЕСТОНИЯ,
РЕПУБЛИКА ГЪРЦИЯ,
КРАЛСТВО ИСПАНИЯ,
ФРЕНСКАТА РЕПУБЛИКА,
ИРЛАНДИЯ,
ИТАЛИАНСКАТА РЕПУБЛИКА,
РЕПУБЛИКА КИПЪР,
РЕПУБЛИКА ЛАТВИЯ,
РЕПУБЛИКА ЛИТВА,
ВЕЛИКОТО ХЕРЦОГСТВО ЛЮКСЕМБУРГ,
РЕПУБЛИКА УНГАРИЯ,
РЕПУБЛИКА МАЛТА,
КРАЛСТВО НИДЕРЛАНДИЯ,
РЕПУБЛИКА АВСТРИЯ,
РЕПУБЛИКА ПОЛША,
ПОРТУГАЛСКАТА РЕПУБЛИКА,
РУМЪНИЯ,
РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЯ,
СЛОВАШКАТА РЕПУБЛИКА,
РЕПУБЛИКА ФИНЛАНДИЯ,
КРАЛСТВО ШВЕЦИЯ,
ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ,**

Договарящите се страни по Договора за създаване на Европейската общност и Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, и Договора за Европейския съюз, наричани по-нататък „държави-членки“, и

ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ И ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ ЗА АТОМНА ЕНЕРГИЯ,

наричани по-долу „Общността“,

от една страна, и

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА,

от друга страна,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД силните връзки, които съществуват между страните и общите ценности, които те споделят за укрепването на тези връзки, и желанието да създадат близки и трайни отношения на основата на реципрочни и взаимни интереси, които ще позволят на Босна и Херцеговина да укрепят и разширят отношенията си с Общността;

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД значимостта на настоящото споразумение, в рамките на процеса на стабилизиране и асоцииране (ПСА) със страните от Югоизточна Европа, при създаване на стабилен европейски ред, създаден на идеята за сътрудничество, в чиято основа е Европейският съюз, както и в рамките на Пакта за стабилност;

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД готовността на Европейския съюз да интегрира Босна и Херцеговина във възможно най-пълна степен в политическото и икономическо пространство на Европа и статута ѝ на потенциална кандидат-членка на ЕС въз основа на Договора за създаване на Европейския съюз (наричан по-нататък „Договора за ЕС“) и в изпълнение на критериите, посочени от Европейския съвет през юни 1993 г., както и условностите на процеса на стабилизиране и асоцииране, в зависимост от успешното прилагане на настоящото споразумение, и по-специално по отношение на регионалното сътрудничество;

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД Европейското партньорство с Босна и Херцеговина, което определя приоритетите за действие с цел подкрепа на усилията на държавата да се приближи към Европейския съюз;

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД ангажимента на страните да допринасят по всякакъв начин за политическото, икономическото и институционално стабилизиране на Босна и Херцеговина, а така също и в региона, чрез развитие на гражданското общество и демократизацията, институционално изграждане и реформа на публичната администрация, интегриране на регионалната търговия и задълбочаване на икономическото сътрудничество, както и чрез сътрудничество в редица сфери, и по-специално в сферата на правосъдието и вътрешните работи, и чрез укрепване на националната и регионалната сигурност;

КАТО ВЗЕХА предвид ангажимента на страните да увеличават политическите и икономическите свободи, като същност на настоящото споразумение, както и техния ангажимент да спазват човешките права и принципа на правовата държава, включително правата на лицата, които принадлежат към националните малцинства, и демократичните принципи чрез многопартийна система със свободни и честни избори;

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД ангажиментите, поети от страните, за пълно прилагане на всички принципи и разпоредби на Хартата на ООН, на ОССЕ, и по-специално на тези, заложи в Заключителния акт на Конференцията за сигурност и сътрудничество в Европа (наричан по-нататък „Заключителния акт от Хелзинки“), заключителните документи от конференциите в Мадрид и Виена, Парижката харта за Нова Европа, както и в съответствие със задълженията от Споразуменията за мир от Дейтън/Париж и Пакта за стабилност за Югоизточна Европа, така че да допринасят за регионалната стабилност и сътрудничество между държавите от региона;

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД ангажимента на страните по отношение на принципите на свободната пазарна икономика и готовността на Общността да допринася за икономическите реформи в Босна и Херцеговина, както и ангажимента на страните по отношение на принципите на устойчиво развитие;

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД ангажимента на страните за свободна търговия в съответствие с правата и задълженията, които произтичат от членството в СТО, както и да ги прилагат по прозрачен и недискриминационен начин;

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД желанието на страните да продължат да развиват регионалния политически диалог по двустранни и международни въпроси от взаимен интерес, включително по регионални аспекти, вземайки предвид общата политика в областта на външните отношения и сигурността (ОПОВОС) на Европейския съюз;

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД ангажимента на страните да се борят с организираната престъпност и да засилват сътрудничеството си в борбата срещу тероризма въз основа на декларацията, издадена от Европейската конференция на 20 октомври 2001 г.;

УБЕДЕНИ, че Споразумението за стабилизиране и асоцииране (наричано по-нататък „настоящото споразумение“) ще създаде нов климат за икономическите отношения между тях и преди всичко за развитието на търговията и инвестициите, решаващи фактори за икономическото реструктуриране и модернизацията на Босна и Херцеговина;

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД ангажимента на Босна и Херцеговина да сближи законодателството си в съответните сектори с това на Общността, както и ефективно да го прилага;

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД готовността на Общността да осигури решаваща подкрепа за извършване на реформата, както и да използва всички налични инструменти за сътрудничество и техническо, финансово и икономическо съдействие на всеобхватна индикативна многогодишна основа за това начинание;

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ, че разпоредбите на настоящото споразумение, които попадат в обхвата на част III, дял IV от Договора за създаване на Европейската общност (наричан по-нататък „Договора за ЕО“) обвързват Обединеното кралство и Ирландия като отделни договарящи страни, а не като част от Общността, докато Обединеното кралство или Ирландия (какъвто може да бъде случаят) уведоми Босна и Херцеговина, че вече е обвързано(а) като част от Общността в съответствие с Протокола за позицията на Обединеното кралство и Ирландия, приложен към Договора за ЕС и Договора за ЕО. Същото се отнася за

Дания, в съответствие с Протокола, приложен към Договорите, за позицията на Дания;

КАТО ПРИПОМНЯТ, че срещата на върха в Загреб, на която бе призовано за по-нататъшна консолидация в отношенията между държавите от процеса на стабилизиране и асоцииране и Европейския съюз, както и за засилено регионално сътрудничество;

КАТО ПРИПОМНЯТ, че на срещата на върха в Солун бе затвърден процесът на стабилизиране и асоцииране като рамка за политиката, обхващаща отношенията на Европейския съюз с държавите от Западните Балкани, и бяха очертани перспективите за тяхното интегриране в Европейския съюз въз основа на индивидуалния им напредък по пътя на реформите и техните успехи;

КАТО ПРИПОМНЯТ подписването на Централноевропейското споразумение за свободна търговия в Букурещ на 19 декември 2006 г. като средство за увеличаване на способността на региона да привлича инвестиции и перспективите за неговото интегриране в световната икономика,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

Член 1

1. Настоящото е документ за асоцииране между Общността и нейните държави-членки, от една страна, и Босна и Херцеговина, от друга страна.
2. Целите на това асоцииране са:
 - а) подкрепа на усилията на Босна и Херцеговина за укрепване на демокрацията и върховенството на закона;
 - б) допринасяне за политическата, икономическа и институционална стабилност в Босна и Херцеговина, както и за стабилизирането на региона;
 - в) осигуряване на подходяща рамка за политически диалог, позволяващ развитието на тесни политически отношения между страните;
 - г) осигуряване на подкрепа за усилията на Босна и Херцеговина относно развитието на нейното икономическо и международно сътрудничество, включително чрез сближаване на законодателството ѝ с това на Общността;
 - д) подкрепа на усилията на Босна и Херцеговина да завърши прехода към действаща пазарна икономика, насърчаване на хармоничните икономически отношения и постепенно изграждане на зона за свободна търговия между Общността и Босна и Херцеговина;
 - е) подпомагане на регионалното сътрудничество във всички сфери, обхванати от настоящото споразумение.

ДЯЛ I

ОБЩИ ПРИНЦИПИ

Член 2

Спазването на демократичните принципи и на правата на човека съгласно принципите, провъзгласени във Всеобщата декларация за правата на човека и определени в Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, в Заключителния акт от Хелзинки и Парижката харта за нова Европа, спазването на международните законови принципи, включително пълно сътрудничество с Международния трибунал за военните престъпления в бивша Югославия (МТВПБЮ) (ICTY), върховенството на закона, както и спазването на принципите на пазарната икономика, съгласно посоченото в документа на Конференцията за икономическо сътрудничество, проведена в Бон в рамките на КССЕ, са в основата на вътрешните и външни политики на страните и представляват съществени компоненти на настоящото споразумение.

Член 3

Борбата с разпространението на оръжия за масово унищожение и начините за доставката им представлява основен елемент на настоящото споразумение.

Член 4

Договарящите се страни наблягат отново на важността, която придават на изпълнението на международните задължения, а именно на пълното сътрудничество с МТВПБЮ.

Член 5

Международният и регионален мир и стабилност, развитието на добросъседски отношения, човешките права и зачитането на малцинствата са в основата на процеса на стабилизиране и асоцииране. Сключването и прилагането на настоящото споразумение ще продължат да зависят от условностите на ПСА и се основават на индивидуалните постижения на Босна и Херцеговина.

Член 6

Босна и Херцеговина се ангажира да продължи укрепването на сътрудничеството и добросъседските си отношения с другите държави от региона, включително при подходящо равнище на взаимни отстъпки относно движението на хора, стоки, капитали и услуги, както и разработването на проекти от общ интерес, а именно такива, които са свързани с борбата с организираната престъпност, корупцията, изпирането на пари, незаконната миграция и трафика, и по-специално трафика на хора, малки и леки оръжия, както и на незаконни наркотични вещества. Този ангажимент представлява основен фактор за развитието на отношенията и сътрудничеството между Общността и Босна и Херцеговина и по този начин допринася за регионалната стабилност.

Член 7

Страните отново подчертават важността, която придават на борбата с тероризма и изпълнението на международните задължения в тази област.

Член 8

Асоциирането се извършва постепенно и ще приключи напълно в рамките на преходен период от максимум шест години.

Съветът по стабилизиране и асоцииране (наричан по-нататък „ССА“), създаден съгласно член 115, извършва редовен преглед, по правило ежегодно, на изпълнението на настоящото споразумение и на приемането и изпълнението на законовите, административните, институционалните и икономическите реформи от страна на Босна и Херцеговина. Този преглед се извършва с оглед на преамбюла и в съответствие с основните принципи на настоящото споразумение. При него се вземат предвид приоритетите, определени в рамките на Европейското партньорство, отнасящи се до настоящото споразумение, и той е в съзвучие с механизмите, определени в рамките на процеса на стабилизиране и асоцииране, а именно доклада за напредъка на процеса на стабилизиране и асоцииране.

Въз основа на този преглед ССА ще даде препоръки и може да вземе решения. Когато прегледът доведе до набелязването на особени трудности, те могат да бъдат отнасяни до механизмите за разрешаване на спорове, определени съгласно настоящото споразумение.

Пълното асоцииране се осъществява постепенно. Не по-късно от третата година след влизане в сила на споразумението ССА прави задълбочен преглед на прилагането на настоящото споразумение. Въз основа на този преглед ССА прави оценка на напредъка, постигнат от Босна и Херцеговина, и може да взема решения, от които ще зависи осъществяването на следващите етапи на асоцииране.

Посоченият по-горе преглед няма да се отнася до свободното движение на стоки (дял IV), за което ще бъде предвиден специфичен график в дял IV.

Член 9

Споразумението съответства напълно и се прилага по начин, който следва съответните разпоредби на СТО, и по-специално член XXIV от Общото споразумение за тарифите и търговията от 1994 г. (ГАТТ 1994) и член V от Общото споразумение за търговия и услуги (ГАТС).

ДЯЛ II ПОЛИТИЧЕСКИ ДИАЛОГ

Член 10

1. Политическият диалог между страните се задълбочава допълнително в рамките на контекста на настоящото споразумение. Той придружава и укрепва сближаването между Европейския съюз и Босна и Херцеговина и спомага за установяването на тесни връзки на солидарност и нови форми на сътрудничество между страните.
2. Целта на политическия диалог е да насърчава по-специално:
 - а) пълното интегриране на Босна и Херцеговина в общността на демократичните нации и постепенното сближаване с Европейския съюз;
 - б) нарастващото сближаване на позициите на страните по международни въпроси, включително по въпроси на ОВППС, и по-специално чрез целесъобразен обмен на информация, сближаването по онези въпроси, които може да окажат съществено влияние върху страните;
 - в) регионалното сътрудничество и развитието на добросъседски отношения;
 - г) общите възгледи за сигурността и стабилността в Европа, включително сътрудничество в сфери, обхванати от ОВППС на Европейския съюз.
3. Страните считат, че разпространението на оръжия за масово унищожение (ОМУ) и на техните средства за доставка на държавни и на недържавни субекти представлява една от най-сериозните заплахи за международната стабилност и сигурност. Ето защо страните изразяват съгласие да си сътрудничат и да допринасят за противопоставяне на разпространението на оръжия за масово унищожение и на техните средства за доставка чрез пълно спазване и прилагане на национално равнище на настоящите си задължения съгласно международните договори и споразумения за разоръжаване и неразпространение на оръжия и други свързани международни задължения. Страните са съгласни, че настоящата разпоредба представлява съществен компонент на настоящото споразумение и ще бъде част от политическия диалог, който ще придружава и консолидира тези компоненти.

Освен това, страните са съгласни да си сътрудничат и да допринасят за предотвратяване на разпространението на оръжия за масово унищожение и на техните средства за доставка като:

 - а) предприемат стъпки, ако е целесъобразно, за подписване, ратифициране или присъединяване към всички други съответни международни инструменти, и за цялостното им прилагане;
 - б) създаване на ефективна система за контрол на националния износ, чрез контрол на износа и транзита на стоки, свързани с ОМУ,

включително контрол за ОМУ на крайното потребление на технологиите с възможна двойна употреба, както и наличие на ефективни санкции за нарушаване на контрола на износ.

Политическият диалог по този въпрос може да се провежда на регионална основа.

Член 11

1. Политическият диалог се осъществява преди всичко в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране и той носи основна отговорност за всеки въпрос, който страните могат да решат да повдигнат за разрешаване.
2. По искане на страните политическият диалог може да се проведе и в следните формати:
 - а) срещи, когато е необходимо, на старши длъжностни лица, представляващи Босна и Херцеговина, от една страна, и на Председателството на Съвета на Европейския съюз, Генералния секретар/Върховния представител за общата външна политика и политика на сигурност и Комисията на Европейските общности (наричана по-нататък „Европейската комисия“), от друга страна;
 - б) извличане на максимална полза от всички дипломатически канали между страните, включително подходящи контакти с трети държави и в рамките на Обединените нации, ОССЕ, Съвета на Европа и други международни форуми;
 - в) всякакви други средства, които биха допринесли за консолидиране, развитие и напредък на този диалог, включително онези, определени в Програмата от Солун, приети в Заключенията на Европейския съвет от Солун на 19—20 юни 2003 г.

Член 12

Политическият диалог на парламентарно равнище се осъществява в рамките на Парламентарния комитет за стабилизиране и асоцииране, създаден съгласно член 121.

Член 13

Политическият диалог може да приеме многостранна рамка, както и да се проведе под формата на регионален диалог, включващ други държави от региона, а също така и в рамките на форума ЕС—Западни Балкани.

ДЯЛ III РЕГИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 14

В съответствие с ангажиментите си за опазване на мира и стабилността на международно и регионално равнище и развитието на добросъседски отношения Босна и Херцеговина ще насърчава активно регионалното сътрудничество. С програмите за подпомагане на Общността могат да се подкрепят проекти, които имат регионално или трансгранично измерение.

Когато Босна и Херцеговина предвижда да засили сътрудничеството си с една от държавите, споменати в членове 15, 16 и 17, тя уведомява и се консултира с Общността и с нейните държави-членки съгласно разпоредбите, посочени в дял X.

Босна и Херцеговина прилага изцяло съществуващите двустранни споразумения за свободна търговия, договорени съгласно Меморандума за разбирателство за улесняване и либерализиране на търговията, подписан в Брюксел на 27 юни 2001 г. от Босна и Херцеговина, и Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА), подписано в Букурещ на 19 декември 2006 г.

Член 15

Сътрудничество с други държави, подписали споразумение за стабилизиране и асоцииране

След подписването на настоящото споразумение Босна и Херцеговина започва преговори с държавите, които вече са подписали споразумение за стабилизиране и асоцииране с оглед на сключване на двустранни конвенции за регионално сътрудничество, чиято цел е разширяване на обхвата на сътрудничество между съответните държави.

Основните елементи на тези конвенции са:

- а) политически диалог;
- б) създаване на зона за свободна търговия между страните съгласно съответните разпоредби на СТО;
- в) взаимни отстъпки относно движението на работници, правото на установяване, предлагането на услуги, текущите плащания и движението на капитали, както и други политики, свързани с движението на хора, на равнище, еднакво с посоченото в настоящото споразумение;
- г) разпоредби относно сътрудничеството в други области, някои от които са предмет, а други не са предмет на настоящото споразумение, и особено в областта на правосъдието и вътрешните работи.

Тези конвенции съдържат разпоредби за създаването при целесъобразност на необходимите институционални механизми.

Тези конвенции се сключват в срок от две години след влизането в сила на настоящото споразумение. Готовността на Босна и Херцеговина да сключи

такива конвенции е условие за по-нататъшното развитие на отношенията между Европейския съюз и Босна и Херцеговина.

Босна и Херцеговина започва подобни преговори с останалите държави от региона веднага щом тези държави подпишат споразумение за стабилизиране и асоцииране.

Член 16

Сътрудничество с други държави, включени в процеса на стабилизиране и асоцииране

Босна и Херцеговина продължава регионалното си сътрудничество с други държави, включени в процеса на стабилизиране и асоцииране, в някои или във всички сфери на сътрудничество, обхванати от настоящото споразумение, и по-специално тези от общ интерес. Такова сътрудничество трябва винаги да съответства на принципите и целите на настоящото споразумение.

Член 17

Сътрудничество с други държави кандидатки за присъединяване към ЕС, които не са включени в процеса на стабилизиране и асоцииране

1. Босна и Херцеговина следва да засили сътрудничеството си и да сключи конвенция за регионално сътрудничество с всяка друга държава кандидатка за присъединяване към ЕС, която не е включена в процеса на стабилизиране и асоцииране, във всяка от сферите на сътрудничество, обхванати от настоящото споразумение. Тази конвенция следва да има за цел постепенното установяване на съответствие между двустранните отношения на Босна и Херцеговина с въпросната държава, и съответната част от отношенията между Общността и нейните държави-членки и тази държава.
2. Преди края на преходния период, посочен в член 18, параграф 1, Босна и Херцеговина следва да е сключила с Турция, която е установила митнически съюз с Общността, на взаимноизгодна основа, споразумение за установяване на зона за свободна търговия в съответствие с член XXIV от ГАТТ 1994, както и за либерализиране на установяването и предлагането на услуги между тях на равнище, еднакво на посоченото в настоящото споразумение, в съответствие с член V от ГАТС.

ДЯЛ IV СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА СТОКИ

Член 18

1. Общността и Босна и Херцеговина създават постепенно зона за свободна търговия в рамките на период, продължаващ максимум пет години след влизане в сила на настоящото споразумение в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение, на тези от ГАТТ 1994 и тези на СТО. При това те вземат предвид специфичните изисквания, посочени по-нататък.
2. При търговията между страните към класификацията на стоките се прилага Комбинираната номенклатура.
3. За целите на настоящото споразумение митата и таксите с равностоен ефект на мита включват всяко мито или такса, наложени във връзка с внос или износ на стока, включително всяка форма на допълнителен данък или допълнителна такса във връзка с такъв внос или износ, но не включват никакви:
 - а) такси, равностойни на вътрешна такса, наложени съгласно разпоредбите на член III, параграф 2 от ГАТТ 1994;
 - б) антидъмпингови или изравнителни мерки;
 - в) тарифи или такси, съизмерими с разходите за предоставените услуги.
4. За всеки продукт, базовото мито, към което впоследствие трябва да се приложат тарифните намаления, определени в настоящото споразумение, е:
 - а) Общата митническа тарифа на Общността, съставена съгласно Регламент (ЕИО) № 2658/87 на Съвета¹, която се прилага понастоящем *erga omnes* в деня на подписване на настоящото споразумение;
 - б) митническата тарифа на Босна и Херцеговина за 2005 г.².
5. Намалените мита, които трябва да бъдат прилагани от Босна и Херцеговина, изчислени съгласно посоченото в настоящото споразумение, се закръгляват до най-близката цифра след десетичната запетая, като се използват общите аритметични принципи. Поради това, всички числа, на които вторият знак след десетичната запетая е по-малък от 5, се закръгляват на най-близкия по-малък десетичен знак, а всички числа, на които вторият знак след десетичната запетая е равен или по-голям от 5, се закръгляват на най-близкия по-голям десетичен знак.

¹ Регламент (ЕИО) № 2658/87 на Съвета (ОВ L 256, 7.9.1987 г, стр. 1) с неговите годишни изменения.

² Официален вестник на Босна и Херцеговина № 58/04 от 22.12.2004 г.

6. Ако след подписването на настоящото споразумение, се приложи намаление на митата на база *erga omnes*, и по-специално намаления, произтичащи от:
- а) тарифни преговори в рамките на СТО, или
 - б) евентуално присъединяване на Босна и Херцеговина към СТО, или
 - в) последващи намаления след присъединяването на Босна и Херцеговина към СТО,
- тези намалени мита заменят базовите мита, посочени в параграф 4, считано от датата на прилагане на съответните намаления.
7. Общността и Босна и Херцеговина обменят информация за съответните си базови мита и техните промени.

ГЛАВА I

ПРОМИШЛЕНИ ПРОДУКТИ

Член 19

Определение

1. Разпоредбите на тази глава се прилагат към продуктите с произход от Общността или от Босна и Херцеговина, изброени в глави 25—97 на Комбинираната номенклатура, с изключение на продуктите, изброени в приложение I, параграф I, ii) от Споразумението за селското стопанство на СТО.
2. Търговията между страните с продукти, обхванати от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, се осъществява в съответствие с разпоредбите на същия този договор.

Член 20

Отстъпки на Общността за промишлените продукти

1. Митата върху вноса в Общността и таксите с равностоен ефект се премахват след влизането в сила на настоящото споразумение за промишлените продукти с произход от Босна и Херцеговина.
2. Количествените ограничения за внос в Общността и мерките с равностоен ефект се премахват след влизането в сила на настоящото споразумение за промишлените стоки с произход от Босна и Херцеговина.

Член 21

Отстъпки на Босна и Херцеговина за промишлените продукти

1. Митата за внос в Босна и Херцеговина на промишлени продукти с произход от Общността, различни от изброените в приложение I, се премахват след влизането в сила на настоящото споразумение.
2. Таксите с равностоен ефект на мито за внос в Босна и Херцеговина се премахват след влизането в сила на настоящото споразумение за промишлените стоки с произход от Общността.
3. Митата за внос в Босна и Херцеговина на промишлените продукти с произход от Общността, посочени в приложение I (а), (б) и (в), се намаляват постепенно и се премахват съгласно следния график:
 - на датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се намалява на 50 % от базовото мито, а на 1 януари от първата година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се премахва за продуктите, изброени в приложение I (а);
 - на датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се намалява на 75 % от базовото мито, на 1 януари от първата година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се намалява на 50 % от базовото мито, а на 1 януари от втората година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се намалява на 25 % от

базовото мито и на 1 януари от третата година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се премахва за продуктите, изброени в приложение I (б);

- на датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се намалява на 90 % от базовото мито, на 1 януари от първата година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се намалява на 80 % от базовото мито, а на 1 януари от втората година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се намалява на 60 % от базовото мито, на 1 януари от третата година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се намалява на 40 % от базовото мито, на 1 януари от четвъртата година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се намалява на 20 % от базовото мито, а на 1 януари от петата година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение митото за внос се премахва за продуктите, изброени в приложение I (в).

4. Количествените ограничения на вноса в Босна и Херцеговина на промишлени продукти с произход от Общността и мерките с равностоен ефект се премахват след датата на влизане в сила на настоящото споразумение.

Член 22

Мита за износ и ограничения за износ

1. След влизането в сила на настоящото споразумение, Общността и Босна и Херцеговина премахват всякакви мита за износ и такси с равностоен ефект при търговията помежду си.
2. След влизането в сила на настоящото споразумение Общността и Босна и Херцеговина премахват помежду си всички количествени ограничения за износ и мерките с равностоен ефект.

Член 23

По-бързо намаляване на митата

Босна и Херцеговина заявява готовността си, ако цялостното ѝ икономическо състояние и положението в съответния икономически сектор го позволяват, да намали своите мита при търговията с Общността по-бързо от предвиденото в член 21.

Съветът по стабилизиране и асоцииране анализира положението в това отношение и отправя съответните препоръки.

ГЛАВА II

СЕЛСКО СТОПАНСТВО И РИБАРСТВО

Член 24 **Определение**

1. Разпоредбите на настоящата глава се прилагат за търговията със селскостопански и рибни продукти с произход от Общността или от Босна и Херцеговина.
2. Терминът „селскостопански и рибни продукти“ се отнася за продуктите, изброени в глави 1—24 на Комбинираната номенклатура, и продуктите, изброени в приложение I, параграф I, ii) към Споразумението за селското стопанство на СТО.
3. Определението включва риба и рибни продукти, обхванати от глава 3, позиции №№ 1604 и 1605, подпозиции №№ 0511 91, 1902 20 10 и 2301 20 00.

Член 25 **Преработени селскостопански продукти**

Протокол 1 съдържа търговските споразумения за преработените селскостопански продукти, които са изброени в тях.

Член 26 **Премахване на количествените ограничения за селскостопанските и рибните продукти**

1. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Общността премахва всички количествени ограничения и мерки с равностоеен ефект за внос на селскостопански и рибни продукти с произход от Босна и Херцеговина.
2. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Босна и Херцеговина премахва всички количествени ограничения и мерки с равностоеен ефект за внос на селскостопански и рибни продукти с произход от Общността.

Член 27 **Селскостопански продукти**

1. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Общността премахва митата и таксите с равностоеен ефект за внос на селскостопански продукти с произход от Босна и Херцеговина, различни от посочените в позиции №№ 0102, 0201, 0202, 1701, 1702 и 2204 от Комбинираната номенклатура.

За продуктите, обхванати от глави 7 и 8 на Комбинираната номенклатура, за които Общата митническа тарифа предвижда прилагането на мита *ad valorem* и специфично мито, отмяната се отнася единствено до частта *ad valorem* на митото.

2. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Общността определя приложимите мита за внос в Общността на продуктите от

типа „baby beef“, посочени в приложение II, с произход от Босна и Херцеговина, на 20 % от митото *ad valorem* и на 20 % от специфичното мито съгласно посоченото в Общата митническа тарифа на Европейските общности в рамките на ограничението за годишна тарифна квота от 1 500 тона, изразени в кланично тегло.

3. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Общността прилага безмитен внос в Общността за продукти с произход от Босна и Херцеговина по позиции №№ 1701 и 1702 от Комбинираната номенклатура в рамките на ограниченията на годишната квота от 12 000 тона (нетно тегло).
4. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Босна и Херцеговина:
 - а) премахва приложимите мита при внос на някои селскостопански продукти с произход от Общността, изброени в приложение III (а);
 - б) намалява постепенно приложимите мита за внос на някои земеделски продукти с произход от Общността, изброени в приложение III (б), (в) и (г) в съответствие с графика, определен за всеки продукт в същото това приложение;
 - в) премахване на митата за внос на някои селскостопански продукти с произход от Общността, посочени в приложение III (д), в рамките на лимита на тарифната квота, посочена за въпросните продукти.
5. Протокол 7 съдържа приложимите договорености за виното и спиртните напитки, посочени в него.

Член 28

Риба и рибни продукти

1. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Общността премахва всички мита и мерки с равностоен ефект за риба и рибни продукти с произход от Босна и Херцеговина, различни от изброените в приложение IV. Продуктите, изброени в приложение IV, са предмет на разпоредбите, предвидени в него.
2. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Босна и Херцеговина премахва всички мита и мерки с равностоен ефект за риба и рибни продукти с произход от Общността в съответствие с разпоредбите, съдържащи се в приложение V.

Член 29

Клауза за преразглеждане

Предвид обема на търговията в сферата на селскостопанските и рибните продукти между страните, специфичните за тях чувствителни въпроси, правилата от общите политики на Общността и политиките по селско стопанство и рибарство на Босна и Херцеговина, ролята на селското стопанство и рибарството за икономиката на Босна и Херцеговина, последствията от многостранните търговски преговори в рамките на СТО, както и евентуалното присъединяване на Босна и Херцеговина към СТО, Общността и Босна и Херцеговина разглеждат в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране и

не по-късно от 3 години след влизането в сила на настоящото споразумение, продукт по продукт, последователно и на подходяща реципрочна основа, възможностите за предоставяне на по-нататъшни взаимни отстъпки с оглед на осъществяване на по-голямо либерализиране на търговията в сферата на селскостопанските и рибните продукти.

Член 30

Независимо от другите разпоредби на настоящото споразумение, и по-специално член 39, предвид специфичната чувствителност на пазарите на селскостопански и рибни продукти, ако вносът на продукти с произход една от страните, които са предмет на отстъпките, предоставени съгласно членове 25—28, причини сериозно сътресение на пазарите или на вътрешните регулаторни механизми в другата страна, двете страни започват незабавни консултации за намиране на подходящо решение. В изчакване на такова решение съответната страна може да предприеме мерките, които тя счита за необходими.

Член 31

Защита на географските указания за селскостопански, рибни и хранителни продукти, различни от вино и спиртни напитки

1. Босна и Херцеговина осигурява закрила на географските указания на Общността, регистрирани в Общността съгласно Регламент (ЕО) № 510/2006 на Съвета от 20 май 2006 г. относно закрилата на географски указания и наименования за произход на земеделски продукти и храни³, в съответствие с условията на този член. Географските указания на Босна и Херцеговина за селскостопански и рибни продукти са допустими за регистрация в Общността съгласно условията, посочени в този Регламент.
2. Босна и Херцеговина забранява всяко използване на нейна територия на наименованията, защитени в Общността, за сравними продукти, които не съответстват на спецификацията за географско указание. Това се отнася дори за случаите, в които стоката е с обозначен географски произход, въпросното географско указание е използвано при превода или наименованието е придружено от думи като „вид“, „тип“, „стил“, „имитация“, „метод“ или други подобни изрази.
3. Босна и Херцеговина отказва регистрация на търговска марка, чието използване съответства на положенията, посочени в параграф 2.
4. Търговските марки, които са били регистрирани в Босна и Херцеговина или са установени в резултат на употреба, употребата на които съответства на положенията, посочени в параграф 2, няма да се използват в рамките на 6 години след влизането в сила на настоящото споразумение. Това обаче няма да се прилага за търговски марки, регистрирани в Босна и Херцеговина, и търговски марки, установени в резултат на употреба, които са притежание на граждани на трети държави, при условие че те не могат по никакъв начин да заблудят

³ ОВ L 93, 31.3.2006 г., стр. 12. Регламент, последно изменен с Регламент (ЕО) № 1791/2006 (ОВ L 363, 20.12.2006 г., стр. 1)

обществеността относно качеството, спецификацията и географския произход на стоките.

5. Всяко използване на географските указания, защитени в съответствие с параграф 1 като обичайни наименования за такива стоки в Босна и Херцеговина, се прекратява най-късно на 31 декември 2013 г.
6. Босна и Херцеговина осигурява закрилата, посочена в параграфи 1—5, по своя собствена инициатива, както и по искане на заинтересована страна.

ГЛАВА III

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 32

Приложно поле

Разпоредбите на настоящата глава се прилагат за търговията с всички продукти между страните, освен когато е предвидено друго в настоящото споразумение или в протокол 1.

Член 33

Допълнителни отстъпки

Разпоредбите на този дял не засягат по никакъв начин прилагането, на едностранна основа, на по-благоприятни мерки от една от страните.

Член 34

Временна забрана

1. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение в рамките на търговията между Общността и Босна и Херцеговина няма да бъдат въвеждани никакви нови мита за внос или износ, или такси с равностоеен ефект, нито пък ще бъдат увеличавани вече въведените.
2. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение в рамките на търговията между Общността и Босна и Херцеговина няма да бъдат въвеждани никакви нови количествени ограничения за внос или износ или мерки с равностоеен ефект и съществуващите такива няма да стават по-ограничителни.
3. Без да се засягат отстъпките, предоставени съгласно членове 25, 26, 27 и 28, разпоредбите на параграфи 1 и 2 на настоящия член не ограничават по никакъв начин изпълнението на селскостопанската политика и политиката в областта на рибарството съответно на Босна и Херцеговина и на Общността, както и предприемането на всякакви мерки съгласно тези политики, доколкото те не засягат режима за внос, посочен в приложения III—V и протокол 1.

Член 35

Забрана за данъчна дискриминация

1. Общността и Босна и Херцеговина се въздържат от всяка мярка или практика от вътрешен фискален характер, която пряко или косвено създава дискриминация между продуктите на една от страните и сходни продукти с произход от територията на другата страна, и отменят такива мерки, ако съществуват.
2. Стоките, които се изнасят на територията на една от страните, не могат да се ползват с право на възстановяване на косвени вътрешни данъци над размера на косвените данъци, с които се облагат тези стоки.

Член 36
Мита с фискален характер

Разпоредбите, които се отнасят за постепенното намаляване на митата за внос, се прилагат и по отношение на митата с фискален характер.

Член 37
Митнически съюзи, зони за свободна търговия, трансгранични договорености

1. Настоящото споразумение не изключва запазване или създаване на митнически съюзи, зони за свободна търговия или договорености за трансгранична търговия дотолкова, доколкото те променят търговските договорености, предвидени в настоящото споразумение.
2. По време на преходния период, посочен в член 18, настоящото споразумение не засяга изпълнението на специфичните преференциални договорености, които регламентират движението на стоки, предвидени в граничните споразумения, сключени по-рано между една или повече държави-членки на Европейския съюз и Босна и Херцеговина, или в резултат на двустранните споразумения, посочени в дял III и сключени от Босна и Херцеговина с цел насърчаване на регионалната търговия.
3. Консултациите между страните във връзка със споразуменията, описани в параграфи 1 и 2 на настоящия член и, когато е необходимо, по други важни въпроси, свързани с техните съответни търговски политики към трети държави, се провеждат в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране. По-специално, в случай на присъединяване на трета държава към Европейския съюз такива консултации се провеждат, за да се гарантира, че в настоящото споразумение са взети предвид взаимните интереси на Общността и на Босна и Херцеговина.

Член 38
Дъмпинг и субсидии

1. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства една от страните да предприема мерки за защита на търговията в съответствие с параграф 2 на настоящия член и член 39.
2. Ако една от страните счита, че е налице дъмпинг и/или изравнително субсидиране при търговията с другата страна, същата страна може да предприеме подходящи мерки срещу тази практика в съответствие със Споразумението на СТО за прилагане на член VI от ГАТТ 1994 или Споразумението на СТО за субсидиите и изравнителните мерки и съответното вътрешно законодателство.

Член 39
Обща предпазна клауза

1. Между страните се прилагат разпоредбите на член XIX от ГАТТ 1994 и Споразумението на СТО за предпазни клаузи.
2. Независимо от разпоредбите на параграф 1 на настоящия член, когато някакъв продукт на една от страните се внася на територията на другата

страна в такива големи количества и при такива условия, че причинява или застрашава да причини:

- а) сериозна вреда на местните производители на подобни или пряко конкурентни стоки на територията на страната вносител или
- б) сериозни сътресения в който и да е сектор на икономиката или трудности, които биха довели до сериозно влошаване на икономическото положение в региона на внасящата страна,

внасящата страна може да предприеме подходящи двустранни предпазни мерки при условията и в съответствие с процедурите, предвидени в настоящия член.

3. Съгласно посоченото в параграф 2, двустранните предпазни мерки по отношение на вноса от другата страна, не надвишават необходимото за разрешаване на проблемите, възникнали в резултат на прилагането на настоящото споразумение. Приетата предпазна мярка представлява преустановяване на увеличаването или на намаляването на обхвата на преференциите, предвидени съгласно настоящото споразумение, за съответния продукт до максимална граница, съответстваща на базовото мито, посочено в член 18, параграф 4, букви а) и б), и параграф 6, за същия този продукт. Тези мерки съдържат ясни елементи, които постепенно водят до тяхното премахване най-късно в края на определения период и се вземат за период не по-дълъг от две години.

В извънредни случаи мерките могат да бъдат продължени за период, по-дълъг от максимум 2 години. Не се прилагат двустранни предпазни мерки за внос на продукт, който е бил по-рано предмет на такава мярка, за период от най-малко 4 години след изтичането на тази мярка.

4. В случаите, посочени в настоящия член, преди да бъдат взети мерките, предвидени в него или в случаите, в които се прилага параграф 5, буква б) на настоящия член, Общността, от една страна или според случая Босна и Херцеговина, от друга страна, предоставят възможно най-скоро на Съвета по стабилизиране и асоцииране цялата подходяща информация, необходима за внимателното разглеждане на случая, с оглед намиране на приемливо решение за двете заинтересовани страни.

5. За прилагането на параграфи 1, 2, 3 и 4 важат следните разпоредби:

- а) Проблемите, възникващи от положението, посочено в настоящия член, се представят незабавно за разглеждане от Съвета по стабилизиране и асоцииране, който може да взема всякакви решения, необходими за разрешаване на такива проблеми.

Ако Съветът по стабилизиране и асоцииране или изнасящата страна не е взела решение, водещо до разрешаване на проблемите, или ако не е било постигнато друго удовлетворително решение в рамките на 30 дни след отнасяне на въпроса до Съвета по стабилизиране и асоцииране, внасящата страна може да приеме подходящи мерки за разрешаване на проблема в съответствие с този член. При избора на предпазни мерки трябва да се дава приоритет на тези, които пречат най-малко на изпълнението на

договореностите, залегнали в настоящото споразумение. Предпазните мерки, прилагани в съответствие с член XIX от ГАТТ 1994 и Споразумението на СТО за предпазни мерки, запазват равнището/обхвата на преференциите, предоставени съгласно настоящото споразумение.

- б) При наличието на изключителни и критични обстоятелства, изискващи предприемането на незабавни действия, които правят невъзможно предварителното информироване или разглеждане, в зависимост от случая, заинтересованата страна може в определените в този член положения да приложи незабавно необходимите временни мерки за справяне с положението, като незабавно уведоми другата страна за това.

Предпазните мерки се съобщават незабавно на Съвета по стабилизиране и асоцииране и са обект на периодични консултации в рамките на този орган, и по-специално с оглед на определяне на график за тяхното премахване веднага щом обстоятелствата позволяват това.

6. В случай, че Общността или Босна и Херцеговина подложи вноса на стоки, които могат да предизвикат затрудненията, посочени в настоящия член, на административна процедура, имаща за цел бързо получаване на информация за тенденциите в търговския обмен, тя информира другата страна.

Член 40

Клауза при недостиг

1. В случаите, в които съответствието с разпоредбите на настоящия дял води до:

- а) критичен недостиг или заплаха за такъв по отношение на хранителни стоки или други продукти, които са от съществено значение за изнасящата страна; или
- б) реекспорт в трета държава на продукт, срещу който изнасящата страна поддържа количествени ограничения за износ, мита за износ или мерки, или такси с равностоен ефект, и когато положенията, посочени по-горе пораждаат или съществува вероятност да породят големи затруднения за изнасящата страна,

заинтересованата страна може да предприеме подходящи мерки съгласно условията и в съответствие с процедурите, посочени в настоящия член.

2. При избора на предпазните мерките приоритет трябва да се дава на тези, които пречат най-малко на изпълнението на договореностите от настоящото споразумение. Такива мерки не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или необоснована дискриминация, където преобладават същите условия, или прикрито ограничаване на търговията, и се премахват, когато вече не са налице условия за тяхното поддържане.
3. Преди да се вземат мерките, предвидени в параграф 1, или възможно най-бързо в случаите, за които се прилага параграф 4, Общността или

Босна и Херцеговина, в зависимост от случая, предоставят цялата информация на Съвета за стабилизиране и асоцииране с оглед да се потърси решение, което е приемливо и за двете страни. В рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране страните могат да се споразумяват относно всички необходими средства за отстраняване на затрудненията. Ако не бъде постигнато споразумение в рамките на 30 дни след представянето на въпроса на Съвета по стабилизиране и асоцииране, изнасящата страна може да приложи мерки съгласно настоящия член за износа на съответния продукт.

4. Когато извънредни и критични обстоятелства, изискващи незабавни действия, правят невъзможно предварителното информиране или според случая разглеждане, Общността или Босна и Херцеговина според това коя е заинтересованата страна, може незабавно да приложи необходимите предпазни мерки, за да се справи с положението, като незабавно информира другата страна за това.
5. Съветът по стабилизиране и асоцииране се уведомява незабавно за мерките, приложени съгласно настоящия член, които са предмет на периодични консултации в рамките на този орган, и по-специално с цел изготвяне на график за тяхното премахване веднага щом обстоятелствата го позволяват.

Член 41

Държавен монопол

По отношение на всеки държавен монопол с търговски характер Босна и Херцеговина гарантира, че до влизането в сила на настоящото споразумение, няма да се прави разлика относно условията на доставка и продажба на стоки за гражданите на държавите-членки на Европейския съюз и тези на Босна и Херцеговина.

Член 42

Правила за произход

Освен ако е определено друго в настоящото споразумение, протокол 2 посочва правилата за произход във връзка с прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение.

Член 43

Позволени ограничения

Настоящото споразумение не възпрепятства забраните или ограниченията за внос, износ или транзит, наложени на основания, свързани с обществения морал, обществения ред или обществената сигурност; със защитата на живота и здравето на хора, животни или растения; със защитата на националните съкровища с художествена, историческа или археологическа стойност или със защитата на интелектуалната, индустриалната и търговска собственост, или с правилата относно златото и среброто. Тези забрани или ограничения не могат обаче да съставляват средство за произволна дискриминация или скрито ограничаване на търговията между страните.

Член 44

Липса на административно сътрудничество

1. Страните се споразумяват, че административното сътрудничество е от съществено значение за прилагането и контрола на преференциалното третиране, предвидено съгласно настоящия дял, и подчертават своята ангажираност в борбата с нередностите и измамите в митниците и свързаните с нея въпроси.
2. В случаите, в които страна по договора е установила въз основа на обективна информация липса на административно сътрудничество и/или нередности или измама съгласно този дял, същата страна може временно да преустанови съответното преференциално третиране на въпросния/те продукт/и в съответствие с настоящия член.
3. За целите на настоящия член липса на административно сътрудничество означава *inter alia*:
 - а) многократно неспазване на задълженията за проверка на статута на произход на съответния/те продукт/и;
 - б) многократен отказ или неоснователно закъснение при изпълнението и/или съобщаването на резултатите от последвала проверка на доказателството за произход;
 - в) многократен отказ или неоснователно закъснение при получаването на пълномощие за провеждане на мисии за административно сътрудничество с цел проверка на автентичността на документите или точността на информацията за предоставяне на въпросното преференциално третиране.

За целите на настоящия член установяване на нередности или измами може да има *inter alia*, когато обективна информация за нередности или измами разкрива случаи на бързо увеличаване без задоволително обяснение на вноса на стоки, като се надвишава обичайното равнище на производство и капацитета за износ на другата страна.
4. Прилагането на временно прекратяване е обусловено от следните условия:
 - а) Страна, която е установила въз основа на обективна информация липса на административно сътрудничество и/или на нередности или измама, уведомява незабавно Съвета по стабилизиране и асоцииране за своята констатация, предоставяйки му също обективната информация по случая, и започва консултации в рамките на Комитета по стабилизиране и асоцииране, въз основа на цялата налична информация и обективните констатации, с цел намиране на приемливо решение за двете страни.
 - б) В случаите, в които страните са започнали посочените по-горе консултации в рамките на Комитета по стабилизиране и асоцииране и не са успели да се споразумеят за приемливо решение в продължение на 3 месеца след уведомлението, въпросната страна може да преустанови временно преференциалното третиране на съответния(те) продукт(ти).

Временното преустановяване се съобщава незабавно на Комитета по стабилизиране и асоцииране.

- в) Временното преустановяване съгласно настоящия член се ограничава до необходимото за защита на финансовите интереси на съответната страна. То не може да надвишава период от шест месеца, който може да бъде подновен. Комитета по стабилизиране и асоцииране се уведомява незабавно след приемането на решения за временно преустановяване. Те подлежат на периодични консултации в рамките на Комитета по стабилизиране и асоцииране, и по-специално с оглед на тяхното прекратяване веднага щом престанат да съществуват условията за прилагането им.

5. В момента на изпращане на уведомлението до Комитета по стабилизиране и асоцииране съгласно параграф 4, буква а) от настоящия член съответната страна следва да публикува уведомление за вносителите в своя официален вестник. В известието за вносителите следва да се посочи, че е налице разкритие за съответния продукт въз основа на обективна информация за липса на административно сътрудничество и/или за нередности или измами.

Член 45

Финансова отговорност

В случай на грешка от страна на компетентните органи относно правилното управление на преференциалната система при износ, и по-специално при прилагането на разпоредбите на протокол 2 в случаите, в които такава грешка води до последици за митата за внос, страната, изправена пред такива последици, може да поиска от Съвета по стабилизиране и асоцииране да разгледа възможностите за приемане на подходящи мерки с цел разрешаване на проблема.

Член 46

Прилагането на настоящото споразумение не засяга прилагането на разпоредбите на правото на Общността за Канарските острови.

ДЯЛ V

РАБОТНИЦИ, УСТАНОВЯВАНЕ, ПРЕДЛАГАНЕ НА УСЛУГИ, ДВИЖЕНИЕ НА КАПИТАЛИ

ГЛАВА I

РАБОТНИЦИ

Член 47

1. При спазване на разпоредбите и условията, приложими във всяка държава-членка:
 - а) третирането на работници, които са граждани на Босна и Херцеговина и са законно наети на територията на държава-членка, е недискриминационно на основа тяхната националност по отношение на условията на труд, възнаграждението или уволнението в сравнение с гражданите на същата тази държава;
 - б) законно пребиваващите съпруг/съпруга и деца на работник, законно нает на територията на държава-членка, с изключение на сезонните работници и на работници, наети по силата на двустранни споразумения по смисъла на член 48, освен ако не е предвидено друго по такива споразумения, имат достъп до пазара на работна сила на съответната държава-членка за времето на разрешеното на работника пребиваване за целите на наемането.
2. При спазване на действащите в Босна и Херцеговина разпоредби и условия тя предоставя третирането, посочено в параграф 1, на работници, които са граждани на държава-членка и са законно наети на нейната територия, както и на техните съпрузи и деца, които са законно пребиваващи в Босна и Херцеговина.

Член 48

1. Като се взема предвид ситуацията на пазара на труда в държавите-членки, при спазване на тяхното законодателство и на действащите правила в държавите-членки в сферата на движението на работници:
 - а) съществуващите улеснения по отношение на заетостта за работниците на Босна и Херцеговина, предоставени от държавите-членки по силата на двустранни споразумения, следва да се запазят и по възможност да се подобрят;
 - б) останалите държави-членки разглеждат възможността да сключат подобни споразумения.
2. След 3 години Съветът по стабилизиране и асоцииране разглежда предоставянето на други подобрения, включително улеснения за достъп до професионално обучение, в съответствие с действащите правила и процедури в държавите-членки, като взема предвид ситуацията на пазара на труда в държавите-членки и в Общността.

Член 49

1. Определят се правила за координиране на системите за социална сигурност за работниците, които са граждани на Босна и Херцеговина и са законно наети на територията на държава-членка, както и за законно пребиваващите там членове на техните семейства. За тази цел с решение на Съвета по стабилизиране и асоцииране, което не трябва да накърнява правата и задълженията, възникнали по силата на двустранни споразумения, които предоставят по-благоприятно третиране, се въвеждат следните разпоредби:
 - а) всички периоди на осигуряване, заетост или пребиваване на такива работници в различните държави-членки се събират за целите отпускане на пенсии и придобиване на анюитет за старост, инвалидност и смърт и осигуряване на медицинска помощ на тези работници и на членовете на техните семейства;
 - б) всички пенсии или анюитет за старост, смърт, трудови злополуки или професионални заболявания или инвалидност, произтичаща от тях, с изключение на помощи, за които не се правят вноски, се превеждат свободно по законния курс на съответната държава-членка или съответните държави-членки, които дължат плащането;
 - в) въпросните работници получават семейни добавки за членовете на техните семейства, както са определени по-горе.
2. Босна и Херцеговина предоставя на работниците, които са граждани на държава-членка и са законно наети на нейна територия и на членовете на техните семейства, законно пребиваващи на нейна територия, третиране, подобно на посоченото в параграф 1, букви б) и в).

ГЛАВА II

УСТАНОВЯВАНЕ

Член 50 **Определения**

По смисъла на настоящото споразумение:

- а) „Дружество от Общността“ или „дружество от Босна и Херцеговина“ означава съответно дружество, създадено съгласно законите на държава-членка или на Босна и Херцеговина, чието седалище или централно управление, или основно място на стопанска дейност е съответно на територията на Общността или на Босна и Херцеговина. Въпреки това, ако дружеството, създадено в съответствие със законите на държава-членка или съответно на Босна и Херцеговина, има само седалище съответно на територията на Общността или на Босна и Херцеговина, тя се счита за дружество от Общността или от Босна и Херцеговина, ако нейната дейност е реално и продължително свързана с икономиката съответно на една от държавите-членки или на Босна и Херцеговина.
- б) „Дъщерно дружество“ означава дружество, което е ефективно контролирано от друго дружество;
- в) „Клон“ на дружество означава място на стопанска дейност без правосубектност, което изглежда дълготрайно установено, като разширение на дружество-майка, има собствено управление и е материално обезпечено да води преговори с трети страни за извършване на стопанска дейност, така че последните, въпреки че знаят, че при необходимост се установява правна връзка с дружеството-майка, чието централно управление е в чужбина, не се налага да работят директно с това дружество-майка, а могат да извършват стопанска дейност на мястото на стопанска дейност, което представлява разширението;
- г) „Установяване“ означава:
 - i) по отношение на гражданите — правото да предприемат икономически дейности като самонаети лица и да образуват предприятия, и по-специално дружества, върху които осъществяват ефективен контрол. Качеството им на ръководител на предприятие или самонаети лица не им дава право на търсене и приемане на работа на трудовия пазар на другата страна, нито предоставя право на достъп до трудовия пазар на другата страна. Разпоредбите на настоящата глава не се прилагат за лицата, които не са изключително самонаети;
 - ii) по отношение на дружествата от Общността и тези от Босна и Херцеговина — правото да предприемат икономически дейности чрез учредяване на дъщерни дружества и клонове в съответно Босна и Херцеговина или Общността;
- д) „Дейности“ означава извършване на икономически дейности;

- е) „Икономически дейности“ по принцип включва дейности от промишлен, търговски, професионален характер и занаятчийски дейности;
- ж) „Гражданин на Общността“ и „гражданин на Босна и Херцеговина“ означава физическо лице, което е съответно гражданин на държава-членка или на Босна и Херцеговина;
за международния морски транспорт, включващ интермодални дейности с пътувания по море, за гражданите на Общността или на Босна и Херцеговина, установени съответно извън Общността или Босна и Херцеговина, и за корабните дружества, установени извън Общността или Босна и Херцеговина и контролирани съответно от граждани на Общността или граждани на Босна и Херцеговина, също важат разпоредбите на настоящата глава и на глава III, ако техните плавателни съдове са регистрирани съответно в тази държава-членка или в Босна и Херцеговина съгласно техните съответни законодателства;
- з) „Финансови услуги“ означава онези услуги, описани в приложение VI. Съветът по стабилизиране и асоцииране може да разшири или измени обхвата на това приложение.

Член 51

1. Босна и Херцеговина улеснява започването на дейности на нейна територия от страна на дружества и граждани на Общността. За тази цел след влизането в сила на настоящото споразумение Босна и Херцеговина осигурява:
 - а) относно установяването на дружества от Общността на територията на Босна и Херцеговина — третиране, не по-малко благоприятно от това, предоставено на нейните собствени дружества или на дружество от трета държава, ако то е по-благоприятно, и
 - б) относно функционирането на дъщерните дружества и клоновете на дружества от Общността в Босна и Херцеговина след установяването им — третиране, не по-малко благоприятно от това, предоставено на собствените ѝ дружества и клонове или на дъщерно дружество и клон на дружество от трета държава, ако то е по-благоприятно.
2. От влизането в сила на настоящото споразумение Общността и нейните държави-членки осигуряват:
 - а) относно установяването на дружества от Босна и Херцеговина — третиране, не по-малко благоприятно от това, предоставено от държавите-членки на собствените им дружества или на дружество от трета държава, ако то е по-благоприятно;
 - б) относно функционирането на дъщерните дружества и клоновете на дружества от Босна и Херцеговина, установени на нейна територия — третиране, не по-малко благоприятно от това, предоставено от държавите-членки на собствените им дружества и

клонове или на дъщерно дружество или клон на дружество от трета държава, установено на тяхна територия, ако то е по-благоприятно.

3. Страните не приемат никакви нови разпоредби или мерки, които въвеждат дискриминация, в сравнение с техните собствени дружества, относно установяването на каквито и да е дружества на другата страна на тяхна територия или по отношение на тяхната дейност, след като те вече са установени.
4. Четири години след влизането в сила на настоящото споразумение Съветът по стабилизиране и асоцииране определя условията за разширяване на обхвата на посочените по-горе разпоредби за установяване на граждани на Общността и на Босна и Херцеговина с цел предприемане на икономически дейности като самонаети лица.
5. Независимо от разпоредбите на настоящия член:
 - а) от влизането в сила на настоящото споразумение дъщерните дружества и клоновете на дружества от Общността имат право да използват и наемат недвижимо имущество в Босна и Херцеговина;
 - б) от влизането в сила на настоящото споразумение дъщерните дружества от Общността имат същите права да придобиват и упражняват право на собственост върху недвижимо имущество като дружествата от Босна и Херцеговина, а по отношение на обществените блага/стоки от общ интерес — същите права, които упражняват дружествата от Босна и Херцеговина, когато тези права са необходими за извършване на икономическите дейности, за които са установени. Тази буква се прилага, без да се засягат разпоредбите на член 63 от настоящото споразумение.
 - в) Четири години след влизането в сила на настоящото споразумение Съветът за стабилизиране и асоцииране разглежда възможностите за разширяване на правата по буква б) до клоновете на дружествата от Общността.

Член 52

1. Съгласно разпоредбите на член 51 с изключение на финансовите услуги, описани в приложение VI, страните могат да регламентират установяването и дейностите на дружества и граждани на тяхна територия дотолкова, доколкото тези разпоредби не представляват дискриминация срещу дружествата и гражданите на другата страна в сравнение с нейните собствени дружества и граждани.
2. По отношение на финансовите услуги, независимо от всички други разпоредби на настоящото споразумение, на никоя страна не се забранява да прилага мерки, диктувани от съображения за предпазливост, включително за защита на инвеститорите, вложителите, титулярите на застрахователни полици или лицата, към които доставчик на финансови услуги има фидуциарно задължение, или с цел осигуряване на целостта и стабилността на финансовата система. Тези

мерки не се използват като средство за избягване на задълженията на страните, произтичащи съгласно настоящото споразумение.

3. Нищо в настоящото споразумение не може да се тълкува като изискване към една от страните да разкрива информация за делата и сметките на отделните клиенти или всякаква поверителна или защитена информация, която е на разположение на публичните субекти.

Член 53

1. Независимо от разпоредбите за противното, съдържащи се в многостранното споразумение за създаване на Общо европейско авиационно пространство⁴ (наричано по-нататък „ЕСАА“), разпоредбите на настоящата глава не се прилагат по отношение на въздушните транспортни услуги, транспортните услуги по вътрешните водни пътища и услугите, свързани с морско крайбрежно плаване (каботаж).
2. Съветът по стабилизиране и асоцииране може да отправя препоръки за подобряване на установяването и дейностите в сферите, обхванати от параграф 1.

Член 54

1. Разпоредбите на членове 51 и 52 не препятстват прилагането от всяка страна на специални правила относно установяването и дейността на нейна територия на клонове на дружества от другата страна по споразумението, които не са учредени на територията на първата, когато прилагането им е оправдано от юридическите или технически различия между такива клонове и клоновете на дружества, учредени на нейна територия, или в сферата на финансовите услуги — от съображения за предпазливост.
2. Разликата в третирането не излиза извън границите на необходимото в резултат на такива юридически или технически различия, или по отношение на финансови услуги, от съображения за предпазливост.

Член 55

С цел улесняване на гражданите на Общността и на гражданите на Босна и Херцеговина да започнат и упражняват регламентирани професионални дейности съответно в Босна и Херцеговина и в Общността, Съветът по стабилизиране и асоцииране разглежда кои са необходимите стъпки за взаимно признаване на квалификациите. Той може да предприеме всички необходими мерки за постигане на тази цел.

⁴ Многостранно споразумение между Европейската общност и нейните държави членки, Република Албания, Босна и Херцеговина, Република България, Република Хърватска, Бивша югославска република Македония, Република Исландия, Република Черна гора, Кралство Норвегия, Румъния, Република Сърбия и Временната административна мисия на Организацията на Обединените Нации в Косово за създаване на Общо европейско авиационно пространство (ОВ L 285, 16.10.2006 г., стр.3)

Член 56

1. Дружество от Общността, установено на територията на Босна и Херцеговина или дружество от Босна и Херцеговина, установено на територията на Общността, има право да наема или да осигурява наемането на работа в своите дъщерни дружества и клонове, съгласно действащото законодателство на приемащата страна, съответно на територията на Босна и Херцеговина и на Общността, служители, които са граждани съответно на държавите-членки на Общността или на Босна и Херцеговина, при условие че тези служители са ключов персонал съгласно определението на параграф 2 и че те се наемат изключително от тези дружества, техните дъщерни дружества или клонове. Разрешителните за пребиваване и работа на такива служители обхващат само периода на тази заетост.
2. Ключов персонал на горните дружества, наричани по-долу „организации“, са „вътрешнокомандираните кадри“, съгласно определението на буква в) от настоящия параграф, попадащи в следните категории, при условие че организацията е юридическо лице и че съответните лица са били нейни служители или партньори (но не в качеството на мажоритарни акционери) най-малко през годината, непосредствено предшестваща командироването:
 - а) Лица, заемащи отговорна длъжност в дадена организация, които основно ръководят управлението на предприятието, които се контролират и получават общи насоки от съвета на директорите или акционерите на дружеството или от техния равностоен орган и които:
 - i. управляват предприятието или отдел или подразделение на предприятието;
 - ii. упражняват надзор и контрол върху работата на други служители, упражняващи надзорни, ръководни или професионални функции;
 - iii. имат правомощие лично да назначават и освобождават служители или да дават препоръки за назначаване и освобождаване, или други кадрови въпроси;
 - б) Лица, работещи в дадена организация, които притежават необичайни познания, които са от съществено значение за обслужването, изследователското оборудване, технологиите или управлението на предприятието. Оценката на такива познания може да отразява, освен специфичните за организацията познания, високо ниво на квалификация за вида на работа или търговия, което изисква специфични технически познания, включително членство в акредитирана професия;
 - в) „Вътрешнокомандиран кадър“ е физическо лице, което работи в дадена организация на територията на една от страните и което, за целите на извършване на икономически дейности, е временно преместено на територията на другата страна; основното място на стопанска дейност на заинтересованата организация трябва да е на територията на една от страните, а трансферът да е направен към

нейно предприятие (клон, дъщерно дружество), което ефективно осъществява сходни стопански дейности на територията на другата страна.

3. Влизането и временното пребиваване на територията на Общността или на Босна и Херцеговина на граждани на съответно на Босна и Херцеговина и на Общността се разрешава, когато тези представители на дружества са лица, работещи на ръководна длъжност съгласно посоченото в параграф 2, буква а) по-горе, в рамките на дружеството, и отговарят за учредяването на дъщерно дружество или клон в Общността на дружество от Босна и Херцеговина или на дъщерно дружество или клон в Босна и Херцеговина на дружество от Общността, съответно в държава-членка или в Босна и Херцеговина, когато:
- а) тези представители не са ангажирани с извършването на директни продажби или доставка на услуги и не получават възнаграждение от източник, разположен на територията на държавата на установяване, и
 - б) основното място на стопанска дейност на дружеството е съответно извън Общността или Босна и Херцеговина и дружеството няма представител, офис, клон или дъщерно дружество съответно в държавата-членка или в Босна и Херцеговина.

ГЛАВА III

ПРЕДЛАГАНЕ НА УСЛУГИ

Член 57

1. Общността и Босна и Херцеговина се ангажират в съответствие със следните разпоредби да предприемат необходимите стъпки, за да позволят постепенното предлагане на услуги от дружества от Общността, от Босна и Херцеговина или от граждани на Общността или на Босна и Херцеговина, които са установени на територията на страна, различна от тази на лицето, за което са предназначени услугите.
2. В съответствие с процеса на либерализиране, посочен в параграф 1, страните разрешават временно движение на физическите лица, които предлагат услуга или са наети от доставчика на услуги като ключов персонал съгласно член 56, параграф 2, включително физически лица, които са представители на дружество или гражданин на Общността или на Босна и Херцеговина и се стремят към временно влизане с цел водене на преговори за продажба на услуги или сключване на споразумения за продажба на услуги за същия доставчик на услуги, когато тези представители няма да бъдат ангажирани с преки продажби на широката общественост или с предоставянето на самите услуги.
3. Четири години след влизането в сила на настоящото споразумение Съветът за стабилизиране и асоцииране взема необходимите мерки за постепенното въвеждане на разпоредбите на параграф 1. Взема се предвид напредъкът, постигнат от страните при сближаването на техните законодателства.

Член 58

1. Страните не предприемат никакви мерки или действия, които правят значително по-ограничителни условията за доставка на услуги от граждани или дружества от Общността и Босна и Херцеговина, установени на територията на страна по споразумението, различна от тази на лицето, за което са предназначени услугите, в сравнение със съществуващото положение в деня, предхождащ този на влизане в сила на настоящото споразумение.
2. Ако едната страна е на мнение, че мерките, въведени от другата страна от момента на влизане в сила на споразумението, водят до положение, което е значително по-ограничително по отношение на предлагането на услуги в сравнение със съществуващото положение на датата на влизане в сила на настоящото споразумение, тази първа страна може да изиска от другата страна започване на консултации.

Член 59

По отношение на доставката на транспортни услуги между Общността и Босна и Херцеговина се прилагат следните разпоредби:

1. По отношение на сухопътния транспорт в протокол 3 се посочват приложимите правила за отношенията между страните с цел

осигуряване, по-специално, на неограничен автомобилен транзитен трафик през Босна и Херцеговина и Общността като цяло, на ефективно прилагане на принципа на недискриминация и постепенно хармонизиране на транспортното законодателство на Босна и Херцеговина с това на Общността.

2. По отношение на международния морски транспорт страните се ангажират да прилагат ефективно принципа на неограничен достъп до международните морски пазари и сделки на търговска основа, както и да спазват международните и европейските задължения в сферата на стандартите за безопасност, сигурност и опазване на околната среда.

Страните потвърждават ангажираността си за създаването на свободна конкурентна среда като основна характеристика на международния морски транспорт.

3. Като прилагат принципите на параграф 2, страните:

- а) не въвеждат клаузи за разпределение на корабните товари в бъдещи двустранни споразумения с трети страни;
- б) премахват при влизането в сила на настоящото споразумение всички едностранни мерки и административни, технически, и други пречки, които могат да имат ограничителен или дискриминационен ефект върху свободното предлагане на услуги в сферата на международния морски транспорт;
- в) всяка страна предоставя *inter alia* не по-малко благоприятни условия за корабите, стопанисвани от граждани или дружества на другата страна, спрямо тези, предоставени на собствените кораби на договаряща страна, по отношение на достъпа до пристанища, отворени за международна търговия, използването на инфраструктура и спомагателни морски услуги на пристанищата, както и свързаните с това налози и такси, митнически услуги и осигуряване на корабни места и съоръжения за товарене и разтоварване.

4. С оглед на осигуряване на съгласувано развитие и постепенно либерализиране на транспорта между страните, адаптирано към техните реципрочни търговски нужди, условията за взаимен пазарен достъп във въздушния транспорт се уреждат чрез създаването на Общо европейско авиационно пространство (ЕСАА).

5. Преди създаването на Общото европейско авиационно пространство страните не предприемат никакви мерки или действия, които са по-ограничителни или дискриминационни в сравнение със съществуващото положение преди влизане в сила на настоящото споразумение.

6. Босна и Херцеговина адаптира законодателството си, включително административните, техническите и други норми, към тези на Общността, съществуващи във всеки един момент в сферата на въздушния, морския, сухопътния транспорт и транспорта по вътрешни водни пътища, доколкото това спомага за либерализацията и взаимния

достъп до пазарите на страните и улеснява движението на пътници и стоки.

7. Успоредно с общия напредък в постигане на целите на настоящата глава Съветът за стабилизиране и асоцииране разглежда способите за създаване на необходимите условия за подобряване на свободното предоставяне на услуги от областта на въздушния и сухопътния транспорт.

ГЛАВА IV

ТЕКУЩИ ПЛАЩАНИЯ И ДВИЖЕНИЕ НА КАПИТАЛИ

Член 60

Страните поемат задължението да разрешават извършването на всички плащания и парични преводи между Общността и Босна и Херцеговина по текущата сметка на платежния баланс в свободно конвертируема валута, в съответствие с разпоредбите на член VIII от членовете на Споразумението за Международния валутен фонд.

Член 61

1. По отношение на сделките по капиталовата и финансовата сметка на платежния баланс от датата на влизане в сила на настоящото споразумение, страните осигуряват свободно движение на капитали, свързани с преки инвестиции, направени в дружества, учредени в съответствие със законодателството на държавата домакин, и с инвестициите, направени в съответствие с разпоредбите на глава II от дял V, а също и с ликвидацията или репатрирането на тези инвестиции и на всяка печалба, произтичаща от тях.
2. По отношение на сделките по капиталовата и финансовата сметка на платежния баланс от влизането в сила на настоящото споразумение страните гарантират свободното движение на капитали, свързани с кредити за търговски трансакции или за предоставяне на услуги, в които участва лице, пребиваващо в една от страните, както и с финансови заеми и кредити с падеж, по-дълъг от една година.
3. Считано от влизането в сила на настоящото споразумение, Босна и Херцеговина разрешава, чрез пълно и целесъобразно използване на съществуващите си процедури, придобиването на недвижима собственост в Босна и Херцеговина от граждани на държавите-членки на Европейския съюз.

В рамките на първите шест години след влизането в сила на настоящото споразумение Босна и Херцеговина адаптира постепенно законодателството си относно придобиването на недвижима собственост в Босна и Херцеговина от граждани на държавите-членки на Европейския съюз, за да гарантира същото третиране като това на нейните граждани.

Страните гарантират също, от петата година след влизането в сила на настоящото споразумение, свободното движение на капитали, свързани с портфейлни инвестиции и финансови заеми, и кредити с падеж, по-малък от една година.

4. Независимо от разпоредбите на параграф 1, страните се въздържат от въвеждане на нови ограничения по отношение на движението на капитали и текущите плащания между лицата, пребиваващи в Общността и Босна и Херцеговина, и от придаване на още по-ограничителен характер на съществуващите договорености.

5. Независимо от разпоредбите на член 60 и на настоящия член, когато при изключителни обстоятелства свободното движение на капитали между Общността и Босна и Херцеговина причинява или застрашава да причини сериозни затруднения за прилагането на политиката, свързана с обменния курс или на валутната политика на Общността или на Босна и Херцеговина, съответно Общността и Босна и Херцеговина могат да предприемат предпазни мерки по отношение на движението на капитали между Общността и Босна и Херцеговина за период, не по-дълъг от шест месеца, ако тези мерки са крайно наложителни.
6. Горепосочените разпоредби не предвиждат нищо, което да ограничава правата на икономическите оператори на страните да се ползват от благоприятно третиране, което може да е предвидено в съществуващо двустранно или многостранно споразумение, включващо страните по настоящото споразумение.
7. Страните се консултират взаимно за улесняване на движението на капитали между Общността и Босна и Херцеговина, за да подкрепят целите на настоящото споразумение.

Член 62

1. През първите пет години след датата на влизане в сила на настоящото споразумение страните предприемат мерки, позволяващи създаването на необходимите условия за по-нататъшно постепенно прилагане на правилата на Общността за свободно движение на капитали.
2. В края на петата година след влизането в сила на настоящото споразумение Съветът по стабилизиране и асоцииране определя начините, позволяващи пълно прилагане на правилата на Общността за движението на капитали.

ГЛАВА V

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 63

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат, при условие че се спазват ограниченията, обосновани от съображения, свързани с обществения ред, обществената безопасност или общественото здраве.
2. Те не се прилагат за дейности, които — макар и понякога — са свързани с упражняването на официална власт на територията на едната или другата страна.

Член 64

За целите на прилагане на настоящия дял нищо в настоящото споразумение не представлява пречка за прилагането от страните на техните законови и подзаконовни разпоредби по отношение на приемането и пребиваването, трудовата заетост, условията на труд, установяването на физически лица и предлагането на услуги, и по-специално издаването, подновяването или отказа на разрешително за пребиваване, при условие че с това не се обезсилват или намаляват предимствата, които всяка от страните извлича от конкретна разпоредба на настоящото споразумение. Настоящата разпоредба не засяга прилагането на член 63.

Член 65

Дружествата, които са контролирани и изключително съвместно притежавани от дружества или граждани на Босна и Херцеговина и дружества или граждани на Общността, също са обхванати от разпоредбите на настоящия дял.

Член 66

1. Предоставеният статут на най-облагодетелствана нация в съответствие с разпоредбите на този дял не се прилага за данъчните привилегии, които страните предоставят или ще предоставят в бъдеще въз основа на споразумения, целящи да се избегне двойното данъчно облагане, или други данъчни договорености.
2. Никоя от разпоредбите на този дял не се тълкува по начин, който може да попречи на приемането или прилагането от страните на мярка, насочена към предотвратяване на избягването или укриването на данъци в съответствие с данъчните разпоредби на споразуменията, целящи да се избегне двойното данъчно облагане, други данъчни договорености или националното данъчно законодателство.
3. Никоя разпоредба от настоящия дял не се тълкува по начин, препятстващ държавите-членки или Босна и Херцеговина да разграничават при прилагането на съответните разпоредби на тяхното данъчно законодателство данъкоплатците, които не са в еднакво положение, по-специално по отношение на местопребиваването им.

Член 67

1. Страните се стремят, доколкото е възможно, да избягват налагането на ограничителни мерки, включително мерки, свързани с вноса, за целите на платежния баланс. Страна, която приема подобни мерки, представя възможно най-бързо на другата страна графика за тяхното премахване.
2. В случаите, в които една или повече държави-членки или Босна и Херцеговина изпитват сериозни затруднения по отношение на платежния баланс или са неизбежно застрашени от това, Общността или Босна и Херцеговина според случая могат в съответствие с условията, определени в Споразумението за СТО, да приемат ограничителни мерки, включително мерки, свързани с вноса, които са с ограничена продължителност и не могат да надвишават онова, което е строго необходимо за коригиране на положението с платежния баланс. Общността или Босна и Херцеговина според случая незабавно уведомяват другата страна за това.
3. Не се прилагат никакви ограничителни мерки за преводи, свързани с инвестиции, и по-специално за репатрирането на инвестирани или реинвестирани суми, нито за всякакви приходи от тях.

Член 68

Разпоредбите на настоящия дял се адаптират постепенно, предимно с оглед на изискванията, възникващи от член V от ГАТС.

Член 69

Разпоредбите на настоящото споразумение не засягат прилагането от всяка страна на всяка мярка, необходима, за да се предотврати заобикаляне посредством разпоредбите на настоящото споразумение на мерките, които е предприела по отношение на достъпа на трети държави до нейния пазар.

ДЯЛ VI

СБЛИЖАВАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО, ПРАВОПРИЛАГАНЕ И ПРАВИЛА ЗА КОНКУРЕНЦИЯ

Член 70

1. Страните отчитат значението на сближаването на съществуващото законодателство на Босна и Херцеговина с това на Общността, както и значението на неговото ефективно прилагане. Босна и Херцеговина полага усилия, за да гарантира, че съществуващото и бъдещото ѝ законодателство постепенно ще бъде приведено в съответствие с достиженията на правото на Общността. Босна и Херцеговина гарантира, че съществуващото и бъдещото ѝ законодателство ще бъде правилно прилагано и изпълнявано.
2. Това сближаване започва от датата на подписване на настоящото споразумение и до края на преходния период, определен в член 8 от настоящото споразумение, постепенно обхваща всички елементи на достиженията на правото на Общността, посочени в настоящото споразумение.
3. В началния етап сближаването е насочено към основни елементи на достиженията на правото на Общността в сферата на вътрешния пазар, както и към други области, свързани с търговията. На по-късен етап Босна и Херцеговина се съсредоточава върху останалите части от достиженията на правото на Общността.

Сближаването се извършва въз основа на програма, за която трябва да има съгласие между Европейската комисия и Босна и Херцеговина.
4. Босна и Херцеговина определя със съгласието на Европейската комисия условията за наблюдение на изпълнението на сближаването на законодателството и действията за правоприлагане, които трябва да бъдат предприети.

Член 71

Разпоредби, свързани с конкуренцията и други икономически разпоредби

1. Несъвместими с правилното прилагане на настоящото споразумение, доколкото могат да повлияят на търговията между Общността и Босна и Херцеговина, са:
 - а) споразумения между предприятия, решения на асоциации на предприятия и съгласувани действия между предприятия, които имат за цел или резултат предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията;
 - б) злоупотреба от едно или повече предприятия с господстващо положение на територията на Общността или на Босна и Херцеговина като цяло или на съществена част от тях;

- в) всякаква държавна помощ, която нарушава или застрашава да наруши конкуренцията чрез поставянето в по-благоприятно положение на определени предприятия или на определени продукти.
2. Всякакви практики, които противоречат на този член, се преценяват въз основа на критерии, произтичащи от прилагането на правилата за конкуренция, приложими в Общността, и по-специално от членове 81, 82, 86 и 87 на Договора за ЕО и тълкувателните инструменти, приети от институциите на Общността.
 3. Страните гарантират наличието на функционално независим публичен орган, на който са предоставени правомощията, необходими за цялостно прилагане на параграф 1, букви а) и б), по отношение на частните и публични предприятия и предприятията, на които са били предоставени специални права.
 4. В рамките на 2 години след влизането в сила на настоящото споразумение Босна и Херцеговина посочва оперативно независим орган, на който са предоставени правомощията, необходими за цялостното прилагане на параграф 1, буква в). Този публичен орган има *inter alia* право да разрешава схеми за държавна помощ или отпускането на индивидуални безвъзмездни помощи в съответствие с параграф 2, както и право да нарежда възстановяване на държавна помощ, която е била отпусната незаконно.
 5. Всяка от страните осигурява прозрачност в областта на държавната помощ, като предоставя *inter alia* на другата страна редовен годишен доклад или равностойна информация, следвайки методологията и представянето на прегледа на държавната помощ в Общността. По искане на една от страните другата страна предоставя информация за конкретни отделните случаи на публична помощ.
 6. Босна и Херцеговина изготвя пълен списък на схемите за помощ, въведени в действие преди създаването на органа, посочен в параграф 4, и съгласува тези схеми за помощ с критериите, посочени в параграф 2, в срок от не повече от четири години след влизането в сила на настоящото споразумение.
 7. а) За целите на прилагане на разпоредбите на параграф 1, буква в) страните признават, че по време на първите шест години след влизането в сила на настоящото споразумение всяка публична помощ, предоставена от Босна и Херцеговина, се оценява, като се взема предвид факта, че Босна и Херцеговина се разглежда като област, идентична на областите на Общността, описани в член 87, параграф 3, буква а) от Договора за ЕО.
б) До края на петата година от влизането в сила на настоящото споразумение Босна и Херцеговина представя на Европейската комисия цифрите за своя БВП на глава от населението, хармонизирани на ниво NUTS II. След това органът, посочен в параграф 4, и Европейската комисия оценяват съвместно допустимостта на регионите на Босна и Херцеговина, както и максималния интензитет на помощите за тях с цел

изготвяне на карта за регионалните помощи въз основа на насоките на Общността.

8. В протокол 4 се определят специалните правила за държавна помощ, прилагана за реструктуриране на стоманодобивната промишленост.
9. По отношение на продуктите, посочени в глава II, дял IV:
 - а) параграф 1, буква в) не се прилага;
 - б) всякакви практики, които са в противоречие с параграф 1, буква а), се оценяват в съответствие с критериите, определени от Общността въз основа на членове 36 и 37 от Договора за ЕО и специфичните инструменти на Общността, приети на това основание.
10. Ако една от страните счита, че конкретна практика е несъвместима с условията на параграф 1, тя може да предприеме съответни мерки след консултиране в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране или след 30 работни дни след подаване на искане за такова консултиране.

Нищо в настоящия член не засяга или не нарушава по какъвто и да е начин предприемането, от една от страните, на антидъмпингови или изравнителни мерки в съответствие със съответните членове от ГАТТ 1994, Споразумението на СТО относно субсидиите и изравнителните мерки и съответното вътрешното законодателство.

Член 72

Публични предприятия

До края на третата година след влизането в сила на настоящото споразумение за публичните предприятия и предприятията, на които са били предоставени специални или изключителни права, Босна и Херцеговина прилага принципите, предвидени в Договора за ЕО, и по-специално член 86 от него.

По време на преходния период специалните права на публичните предприятия не включват възможност за налагане на количествени ограничения или мерки с равностоен ефект за внос от Общността в Босна и Херцеговина.

Член 73

Права на интелектуална, индустриална и търговска собственост

1. В съответствие с разпоредбите на настоящия член и приложение VII страните потвърждават важността, която отдават на осигуряването на адекватна и ефективна защита и на прилагането на правата за интелектуална, индустриална и търговска собственост.
2. След влизането в сила на настоящото споразумение страните предвиждат за дружествата и гражданите на другата страна, във връзка с признаването и защитата на интелектуалната, индустриалната и търговската собственост, не по-малко благоприятно третиране от предвиденото от тях за всяка трета държава по силата на двустранни споразумения.
3. Босна и Херцеговина предприема всички необходими мерки, за да гарантира, че не по-късно от пет години след влизането в сила на настоящото споразумение ще бъде налице ниво на защита на правата на

интелектуална, индустриална и търговска собственост, близко до съществуващото в Общността, включително ефективни средства за прилагането на такива права.

4. Босна и Херцеговина поема ангажимент да се присъедини в рамките на срока, посочен по-горе, към многостранните конвенции за права на интелектуална, индустриална и търговска собственост, посочени в приложение VII. Страните потвърждават важността, която придават на принципите на Споразумението за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост (Споразумението ТРИПС). Съветът по стабилизиране и асоцииране може да реши да задължи Босна и Херцеговина да се присъедини към специфични многостранни конвенции в тази област.
5. В случай на възникване на проблеми в областта на интелектуалната, индустриалната и търговската собственост, които засягат условията на търговия, те се съобщават незабавно на Съвета по стабилизиране и асоцииране, по искане на която и да е страна за постигане на взаимно приемливи решения.

Член 74

Обществени поръчки

1. Общността и Босна и Херцеговина считат за желана цел допускането до възлагане на договори за обществени поръчки въз основа на принципите на недискриминация и реципрочност, като се следват по-специално правилата на СТО.
2. След влизането в сила на настоящото споразумение на дружествата от Босна и Херцеговина, независимо дали са установени или не в Общността, се осигурява достъп до процедурите за възлагане на договори в Общността съгласно правилата на Общността за възлагане на обществени поръчки, при третиране не по-малко благоприятно от предвиденото за дружествата от Общността.

Гореспоменатите разпоредби се прилагат и за договори в сектора на обществените услуги, след като правителството на Босна и Херцеговина приеме законодателството, с което се въвеждат правилата на Общността в тази област. Общността извършва периодични проверки дали Босна и Херцеговина наистина е въвела такова законодателство.
3. След влизането в сила на настоящото споразумение на дружествата от Общността, установени в Босна и Херцеговина в съответствие с разпоредбите на дял V, глава II, се предоставя достъп до процедурите за възлагане на договори в Босна и Херцеговина, като третирането е не по-малко благоприятно от предвиденото за дружествата от Босна и Херцеговина.
4. Най-късно пет години след влизането в сила на настоящото споразумение на дружествата от Общността, които не са установени в Босна и Херцеговина, се предоставя достъп до процедурите за възлагане на договори в Босна и Херцеговина, като третирането е не по-малко благоприятно от предвиденото за дружествата от Босна и

Херцеговина. През петгодишния преходен период Босна и Херцеговина гарантира постепенно намаляване на съществуващите преференции, така че при влизането в сила на настоящото споразумение преференциалната ставка да е максимум 15 % през първата и втората година, максимум 10 % през третата и четвъртата година и максимум 5 % през петата година.

5. Съветът по стабилизиране и асоцииране периодично проверява възможността за Босна и Херцеговина да разреши достъп до процедурите за възлагане на договори в Босна и Херцеговина за всички дружества от Общността. Босна и Херцеговина представя на Съвета по стабилизиране и асоцииране годишен доклад относно мерките, които са предприети за подобряване на прозрачността и извършване на ефективен преглед за законосъобразност на решенията, взети в областта на обществените поръчки.
6. По отношение на установяването, дейностите, доставката на услуги между Общността и Босна и Херцеговина, както и по отношение на заетостта и движението на работна сила във връзка с изпълнението на договорите за обществени поръчки, се прилагат разпоредбите на членове 47—69.

Член 75

Стандартизация, метрология, акредитация и оценка на съответствието

1. Босна и Херцеговина предприема необходимите мерки с цел постепенно постигане на съответствие с техническите предписания на Общността и европейските процедури за стандартизация, метрология, акредитация и оценка на съответствието.
2. За целта страните се стремят да:
 - а) насърчават използването на техническите предписания на Общността и европейските стандарти и процедури за оценка на съответствието;
 - б) осигуряват помощ за поощряване на изграждането на качествена инфраструктура: стандартизация, метрология, акредитация и оценка на съответствието;
 - в) насърчават участието на Босна и Херцеговина в работата на организации, занимаващи се със стандарти, оценка на съответствието, метрология и с подобни функции (напр. CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EUROMET)⁵;
 - г) когато е целесъобразно, сключват споразумение за оценка на съответствието и приемане на промишлени стоки веднага след като законодателната рамка и процедурите на Босна и

⁵ Европейски комитет по стандартизация (CEN), Европейски комитет по електротехническа стандартизация (CENELEC), Европейски институт за стандарти в далекосъобщенията (ETSI), Европейска организация за акредитация (EA), Организация за европейско сътрудничество в областта на правната метрология (WELMEC), Европейска организация на националните метрологични институти (EUROMET).

Херцеговина са приведени в достатъчна степен в съответствие с тези на Общността и е налице подходяща експертна готовност.

Член 76

Защита на потребителите

Страните си сътрудничат за привеждане на стандартите за защита на потребителите в Босна и Херцеговина в съответствие с тези на Общността. Ефективната защита на потребителите е необходима за гарантиране на правилно функциониране на пазарната икономика, като тази защита ще зависи от развитието на административната инфраструктура, за да се осигури контрол на пазара и правоприлагане в тази област.

За целта и предвид техния общ интерес, страните насърчават и гарантират:

- а) политика на активна защита на потребителите в съответствие със законодателството на Общността, включително увеличаване на информацията и създаване на независими организации;
- б) хармонизиране на законодателството за защита на потребителите в Босна и Херцеговина с това, което е в сила в Общността;
- в) ефективна правна защита на потребителите с цел повишаване на качеството на потребителските стоки и поддържане на подходящи стандарти за безопасност;
- г) мониторинг на правилата от страна на компетентните органи и осигуряване на достъп до правосъдие в случаи на спорове.

Член 77

Условия на работа и равни възможности

Босна и Херцеговина постепенно хармонизира своето законодателство в сферата на условията на работа с това на Общността, а именно относно здравето и безопасността на работното място и равните възможности.

ДЯЛ VII

ПРАВОСЪДИЕ, СВОБОДА И СИГУРНОСТ

Член 78

Укрепване на институциите и правата държава

При сътрудничеството си в сферата на правосъдието и вътрешните работи страните придават особено значение на консолидирането на правата държава и укрепването на институциите на всички равнища в сферата на администрацията като цяло и на правоприлагането, и по-специално на правораздаването. Сътрудничеството е насочено по-специално към укрепване на независимостта на съдебната власт и повишаване на нейната ефективност и институционален капацитет, подобряване на достъпа до правосъдие, създаване на адекватни структури на полицията, митниците и други правоприлагащи органи, чрез осигуряване на адекватно обучение и борба с корупцията и организираната престъпност.

Член 79

Защита на личните данни

След влизането в сила на настоящото споразумение Босна и Херцеговина хармонизира законодателството си, свързано със защита на личните данни, със законодателството на Общността и друго европейско и международно законодателство в областта на личните данни. Босна и Херцеговина създава един или повече независими контролни органи с достатъчно финансови и човешки ресурси за ефикасен мониторинг и гарантиране на прилагането на националното законодателство за защита на личните данни. Страните си сътрудничат за постигането на тази цел.

Член 80

Визи, управление на границите, убежище и миграция

Страните си сътрудничат в областите, свързани с визи, граничен контрол, убежище и миграция и изготвят рамка за сътрудничество, включително на регионално равнище, в тези сфери на дейност, като вземат предвид и ползват пълноценно другите съществуващи инициативи в тази област, както е целесъобразно.

Сътрудничеството по горепосочените въпроси се осъществява на основата на взаимни консултации и тясно сътрудничество между страните и следва да включва техническа и административна помощ за:

- а) обмен на информация за законодателството и практиките;
- б) изготвяне на законодателни проекти;
- в) повишаване на ефективността на институциите;
- г) обучение на персонала;
- д) сигурност на пътните документи и разкриване на фалшиви документи;
- е) управление на границите;

Сътрудничеството е насочено по-специално към следното:

- а) в областта на предоставянето на убежище, към прилагането на националното законодателство с цел придържане към стандартите на Женевската конвенция за статута на бежанците, подписана на 28 юли 1951 г., и на Протокола за статута на бежанците, подписан в Ню Йорк на 31 януари 1967 г., като по този начин гарантира спазването на принципа за „неотблъскване“ (non-refoulement), както и на други права на търсещите убежище и на бежанците.
- б) в областта на законната миграция — правилата за допускане и права и статут на приетите лица. По отношение на миграцията, страните се споразумяват да третират справедливо гражданите на другите държави, които пребивават законно на тяхна територия и да насърчават политиката на интеграция, като целта е правата и задълженията на тези граждани да станат съпоставими с тези на техните граждани.

Член 81

Предотвратяване и контрол на незаконната имиграция; обратно приемане

1. Страните си сътрудничат за предотвратяване и контрол на незаконната имиграция. За тази цел Босна и Херцеговина и държавите-членки приемат обратно всеки от своите граждани, който пребивава незаконно на тяхна територия, страните се споразумяват също да сключат и прилагат изцяло споразумението за обратно приемане, включително задължението за обратно приемане на граждани на други държави и на лица без гражданство.

Държавите-членки на Европейския съюз и Босна и Херцеговина осигуряват за своите граждани необходимите документи за самоличност и им предоставят административните услуги, необходими за такива цели.

Специфичните процедури за целите на обратно приемане на собствени граждани, на граждани на трета държава и на лица без гражданство, са посочени в Споразумението между Европейската общност и Босна и Херцеговина за обратното приемане на незаконно пребиваващи лица.

2. Босна и Херцеговина изразява съгласие да сключи споразумения за обратно приемане с държавите, участващи в процеса на стабилизиране и асоцииране, и се ангажира да предприеме всякакви необходими мерки, за да гарантира гъвкавото и бързо изпълнение на всички споразумения за обратно приемане, посочени в настоящия член.
3. Съветът по стабилизиране и асоцииране определя други съвместни действия, които може да бъдат осъществени за предотвратяване и контрол на незаконната имиграция, включително на мрежи за трафик на хора и незаконна миграция.

Член 82

Изпиране на пари и финансиране на тероризма

1. Страните си сътрудничат, за да предотвратят използването на своите финансови системи за изпиране на приходи от криминални дейности

като цяло, и по-специално на приходи от престъпления, свързани с наркотици, както и за целта на финансиране на тероризма.

2. Сътрудничеството в тази област може да включва административна и техническа помощ с цел разработване и прилагане на предписания и ефективно функциониране на подходящите стандарти и механизми за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма, равностойни на приетите от Общността и международните форуми в тази сфера, и в частност на Специалната група за действия по финансови въпроси (FATF).

Член 83

Сътрудничество в областта на незаконната търговия с наркотици

1. В рамките на съответните си правомощия и компетенции страните си сътрудничат с цел да гарантират прилагането на балансиран и интегриран подход към проблема с наркотичните вещества. Политиките и действията по отношение на наркотичните вещества са насочени към укрепване на структурите за борба с незаконните наркотични вещества, намаляване на доставката, трафика и търсенето на незаконни наркотици, справяне със здравословните и социални последици, причинени от злоупотребата с наркотични вещества, както и към по-ефективен контрол на прекурсорите.
2. Страните изразяват съгласие относно необходимите методи за сътрудничество за постигане на тези цели. Техните действия се основават на общоприетите принципи в съответствие със стратегията на ЕС за контрол върху наркотичните вещества.

Член 84

Предотвратяване и борба с организираната престъпност и други незаконни дейности

Страните си сътрудничат за борба и предотвратяване на престъпни и незаконни дейности, организирани или други, като:

- а) контрабанда и трафик на хора;
- б) незаконни икономически дейности, и по-специално фалшифициране на валута, незаконни сделки с продукти като промишлени отпадъци и радиоактивни материали и сделки с незаконни, фалшифицирани или пиратски продукти;
- в) корупция както в частния, така и в публичния сектор, и по-специално, свързана с непрозрачни административни практики;
- г) данъчни измами;
- д) производство и трафик на незаконни наркотични и психотропни вещества;
- е) контрабанда;
- ж) незаконен трафик на оръжия;
- з) подправяне на документи;
- и) незаконен трафик на автомобили;

й) престъпления в кибернетичното пространство.

В борбата с организираната престъпност се насърчава регионалното сътрудничество и съответствието с признати международни стандарти.

Член 85
Борба с тероризма

В съответствие с международните конвенции, по които са страни, и със съответните им законови и подзаконови нормативни актове, страните изразяват съгласие да си сътрудничат за предотвратяване и прекратяване на терористичните действия и тяхното финансиране:

- а) в рамките на пълното изпълнение на Резолюция 1373 (2001 г.) на Съвета за сигурност и други резолюции на Организацията на обединените нации, международни конвенции и инструменти в тази област;
- б) като обменят информация за терористичните групи и техните мрежи за подкрепа в съответствие с международното и националното право;
- в) като обменят опит относно средствата и методите за борба с тероризма, в техническите сфери и обучението, и като обменят опит относно предотвратяването на тероризма.

ДЯЛ VIII ПОЛИТИКИ НА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 86

1. Общността и Босна и Херцеговина установяват тясно сътрудничество, целящо да допринесе за развитието и растежа на Босна и Херцеговина. Това сътрудничество укрепва съществуващите икономически връзки на възможно най-широка основа в полза и на двете договарящи се страни.
2. Политиките и другите мерки се разработват така, че да водят до устойчиво икономическо и социално развитие на Босна и Херцеговина. Тези политики следва да включват от самото начало съображения за защита на околната среда и да съответстват на изискванията за хармонично социално развитие.
3. Политиките за сътрудничество се интегрират в регионална рамка за сътрудничество. Специално внимание следва да бъде отделено на мерките, които могат да засилят сътрудничеството между Босна и Херцеговина и съседните ѝ държави, включително и държави-членки на Европейския съюз, като по този начин ще се допринесе за регионалната стабилност. Съветът по стабилизиране и асоцииране може да определя приоритетите между политиките за сътрудничество, описани по-нататък, както и в рамките на всяка от тях, в съответствие с Европейското партньорство.

Член 87

Икономическа и търговска политика

Общността и Босна и Херцеговина улесняват процеса на икономически реформи като си сътрудничат за подобряване на разбирането на основите на своите съответни икономики и за формулиране и прилагане на икономическата политика при условията на пазарни икономики.

По искане на органите на Босна и Херцеговина общността може да предостави помощ за подкрепа на усилията на Босна и Херцеговина за създаване на функционираща пазарна икономика и постепенно сближаване на политиките ѝ с насочените към стабилност политики на Европейския икономически и паричен съюз.

Сътрудничеството има за цел и укрепване на правовата държава в областта на бизнеса чрез стабилна и недискриминационна правна уредба в областта на търговията.

Сътрудничеството в тази област включва неофициален обмен на информация относно принципите и функционирането на Европейския икономически и паричен съюз.

Член 88

Сътрудничество в областта на статистиката

Сътрудничеството между страните е насочено към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в сферата на статистиката. То е насочено по-специално към разработване на ефикасни и устойчиви

статистически системи, способни да осигуряват надеждни, обективни и точни данни, необходими за планиране и контрол на процеса на преход и реформа в Босна и Херцеговина. То трябва също да позволи на Държавната статистическа агенция на Босна и Херцеговина, както и на съвкупността от статистически служби да удовлетворяват по-добре нуждите на своите национални и международни потребители (както в публичната администрация, така и в частния сектор). Статистическата система трябва да следва основните принципи на статистиката, определени от ООН, Европейския кодекс с практически правила в областта на статистиката и изискванията на европейското законодателство в областта на статистиката, и да се развива в посока на достиженията на правото на Общността.

Член 89

Банкови, застрахователни и други финансови услуги

Сътрудничеството между Босна и Херцеговина и Общността е насочено към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в сферата на банковите, застрахователните и другите финансови услуги. Страните си сътрудничат с цел създаване и развитие на подходяща рамка за насърчаване на банковото дело, застраховането и други сектори на финансови услуги в Босна и Херцеговина.

Член 90

Сътрудничество в областта на одита и финансовия контрол

Сътрудничеството между страните е насочено към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в областта на публичния вътрешен финансов контрол (public internal financial control — PIFC) и външния одит. Страните си сътрудничат чрез изготвяне и приемане на съответните правила, и по-специално с цел разработване на публичен вътрешен финансов контрол (PIFC), включващ финансово управление и контрол и функционално независими системи за вътрешен и външен одит в Босна и Херцеговина в съответствие с международно приетите стандарти и методологии и най-добрите практики на ЕС. Сътрудничеството се съсредоточава също и върху изграждането на капацитет и обучение за институциите с цел създаване на система за публичен вътрешен финансов контрол (PIFC), както и външен одит (SAI) в Босна и Херцеговина, който включва и създаване и укрепване на звена за централно хармонизиране на финансовото управление и контрола, както и на системи за вътрешен одит.

Член 91

Насърчаване и защита на инвестициите

Сътрудничеството между страните в рамките на обхвата на техните съответни компетенции в областта на насърчаването и защитата на инвестициите цели създаване на благоприятен климат за частни инвестиции както местни, така и чуждестранни, което е от съществено значение за икономическото и промишлено съживяване на Босна и Херцеговина.

Член 92

Сътрудничество в областта на промишлеността

Сътрудничеството е насочено към насърчаване на модернизацията и реструктуриране на промишлеността и на отделни сектори в Босна и

Херцеговина. То обхваща и промишленото сътрудничество между икономическите оператори с цел укрепване на частния сектор при условия, които гарантират опазването на околната среда.

Инициативите за промишлено сътрудничество ще отразяват приоритетите, определени и от двете страни. Те вземат предвид регионалните аспекти за промишлено развитие, като насърчават транснационалните партньорства, когато е уместно. Инициативите следва да бъдат насочени по-специално към създаване на подходяща рамка за предприятията, към подобряване на управлението, на ноу-хауто и към насърчаване на пазарите, на прозрачността на пазара и създаване на бизнес среда.

При сътрудничеството се вземат предвид достиженията на правото на Общността в областта на промишлената политика.

Член 93

Малки и средни предприятия

Сътрудничеството между страните е насочено към развитие и укрепване на малките и средни предприятия (МСП) от частния сектор и взема предвид приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в областта на МСП, както и десетте насоки, включени в Европейската харта за малките предприятия.

Член 94

Туризм

Сътрудничеството между страните в областта на туризма е насочено главно към увеличаване на информационния поток за туризма (чрез международните мрежи, бази данни и др.), засилване на сътрудничеството между туристическите фирми, експертите и правителствата и техните компетентни агенции в областта на туризма, и предаване на ноу-хау (чрез обучение, обмен, семинари). При сътрудничеството се вземат предвид достиженията на правото на Общността, отнасящи се до този сектор.

Политиките за сътрудничество се интегрират в регионална рамка за сътрудничество.

Член 95

Селско стопанство и аграрно-промишлен сектор

Сътрудничеството между страните е насочено към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в областта на селското стопанство и ветеринарната и фитосанитарната област. Сътрудничеството има за цел по-специално модернизиране и реструктуриране на селското стопанство и аграрно-промишления сектор в Босна и Херцеговина, и по-специално достигане на ветеринарните и фитосанитарни изисквания на Общността, и подкрепа на постепенното сближаване на законодателството и практиките на Босна и Херцеговина с правилата и стандартите на Общността.

Член 96

Рибарство

Страните проучват възможността за определяне на взаимно полезни области от общ интерес в сектора рибарство. При сътрудничеството се вземат предвид

приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в областта на рибарството, включително спазването на международните задължения на международни и регионални организации по рибарство, отнасящи се до правилата за управление и опазване на рибните ресурси.

Член 97

Управление на митниците

Страните установяват сътрудничество в тази област с цел гарантиране на съответствие с разпоредбите, които предстои да бъдат приети в областта на търговията и за сближаване на митническите системи на Босна и Херцеговина с тези на Общността, с което ще помогнат за либерализиране на мерките, планирани съгласно настоящото споразумение, както и за постепенното сближаване на митническото законодателство на Босна и Херцеговина с достиженията на правото на Общността.

При сътрудничеството се вземат предвид приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в областта на митниците.

Правилата за взаимно административно подпомагане между страните в сферата на митниците се съдържат в протокол 5.

Член 98

Данъчно облагане

Страните установяват сътрудничество в областта на данъчното облагане, включително по отношение на мерките, целящи по-нататъшни реформи на данъчната система на Босна и Херцеговина и реструктуриране на данъчната администрация с оглед на осигуряване на ефективност при събирането на данъците и борба с данъчните измами.

При сътрудничеството се вземат предвид приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в областта на данъчното облагане и борбата с вредната данъчна конкуренция. Премахването на вредната данъчна конкуренция следва да се извършва въз основа на принципите на Кодекса за поведение при данъчно облагане на предприятията, приет от Съвета на 1 декември 1997 г.

Сътрудничеството е насочено и към подобряване на прозрачността и борба с корупцията, както и към включване на обмена на информация с държавите-членки на Европейския съюз в дейност за улесняване на изпълнението на мерките за предотвратяване на данъчни измами, укриване или неплащане на данъци. Босна и Херцеговина завършва и мрежата от двустранни споразумения с държавите-членки съгласно последния вариант на примерната данъчна конвенция за печалби и капитал на ОИСР, както и въз основа на примерното споразумение за обмен на информация по данъчните въпроси на ОИСР, до степента, до която изискващата държава-членка е ангажирана с тях.

Член 99

Сътрудничество в социалната област

Страните си сътрудничат за улесняване на разработването на политиката по заетост в Босна и Херцеговина в контекста на засилване на икономическата реформа и на интеграцията. Сътрудничеството е насочено и към подпомагане на адаптирането на системата за социално осигуряване в Босна и Херцеговина към

новите икономически и социални изисквания с оглед на гарантиране на еднакъв достъп и ефективна подкрепа на всички уязвими хора и може да включва коригиране на законодателството на Босна и Херцеговина в областта на работните условия и равните възможности за жени и мъже, за хора с увреждания и за всички уязвими хора, включително тези, които принадлежат към малцинствени групи, както и повишаване на степента на опазване на здравето и безопасността на работниците, като база за сравнение е степента на опазване, която съществува в Общността.

При сътрудничеството се вземат предвид приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в тази сфера.

Член 100 **Образование и обучение**

Страните си сътрудничат с цел повишаване на нивото на общото образование и на професионалното образование и обучение в Босна и Херцеговина, както и на политиката за младежта и работата с младежта, включително на неформалното образование. Приоритет за системите на висше образование е постигане на целите на декларацията от Болоня в рамките на междуправителствения Болонски процес.

Страните си сътрудничат и с цел гарантиране на това, че достъпът до всички нива на образование и обучение в Босна и Херцеговина е недискриминационен по отношение на пола, цвета на кожата, етническия произход или религията. Приоритет за Босна и Херцеговина следва да бъде постигането на съответствие с поетите ангажменти в рамките на съответните международни конвенции, третиращи тези въпроси.

Съответните програми и инструменти на Общността допринасят за осъвременяване на структурите и дейностите за образование и обучение в Босна и Херцеговина.

При сътрудничеството се вземат предвид приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в тази област.

Член 101 **Културно сътрудничество**

Страните се задължават да насърчават културното сътрудничество. Това сътрудничество служи *inter alia* за повишаване на взаимното разбирателство и уважение между хората, общностите и народите. Страните се ангажират да си сътрудничат за насърчаване на културното разнообразие, и по-специално в рамките на Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване.

Член 102 **Сътрудничество в аудио-визуалния сектор**

Страните си сътрудничат в насърчаването на аудио-визуалната индустрия в Европа и съвместните продукции в областта на киното и телевизията.

Сътрудничеството може да включва *inter alia* програми и улеснения за обучение на журналисти и други медийни професионалисти, както и техническа помощ за медиите — публични и частни, така че да укрепи тяхната независимост, професионализъм и връзки с европейските медии.

Босна и Херцеговина привежда своите политики за регулиране на аспектите на съдържанието на трансгранични предавания в съответствие с тези на Общността и хармонизира своето законодателство с достиженията на правото на Общността. Босна и Херцеговина обръща специално внимание на въпросите, свързани с придобиване на права на интелектуална собственост за програми и предавания по сателит, наземни предавателни устройства и кабели.

Член 103

Информационно общество

Сътрудничеството е насочено основно към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността по отношение на информационното общество. То подкрепя основно постепенното привеждане в съответствие на политиките и законодателството на Босна и Херцеговина в този сектор с тези на Общността.

Страните си сътрудничат и по отношение на по-нататъшното развитие на информационното общество в Босна и Херцеговина. Глобалните цели ще включват подготовка на обществото като цяло за дигиталната ера, привличане на инвестиции и осигуряване на оперативна съвместимост на мрежите и услугите.

Член 104

Мрежи и услуги за електронна комуникация

Сътрудничеството е насочено основно към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в тази област.

По-специално страните укрепват сътрудничеството си в сферата на мрежите и услугите за електронни комуникации, като крайната цел е Босна и Херцеговина да приеме достиженията на правото на Общността в сектора, една година след влизането в сила на настоящото споразумение.

Член 105

Информация и комуникации

Общността и Босна и Херцеговина предприемат мерките, необходими за стимулиране на взаимния обмен на информация. Приоритет се дава на програмите, насочени към осигуряване на основна информация за Общността на широката публика и на по-специализирана информация за професионалните кръгове в Босна и Херцеговина.

Член 106

Транспорт

Сътрудничеството между страните е насочено към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в областта на транспорта.

Сътрудничеството може да е насочено по-специално към реструктуриране и модернизиране на видовете транспорт в Босна и Херцеговина, към подобряване на свободното движение на пътници и стоки, увеличаване на достъпа до

транспортния пазар и съоръжения, включително до пристанища и летища, към подпомагане на развитието на мултимодална инфраструктура във връзка с основните трансевропейски мрежи, по-специално с цел укрепване на регионалните връзки в Югоизточна Европа в съответствие с Меморандума за разбирателство за развитие на основната регионална транспортна мрежа, към достигане на оперативни стандарти, сравними с тези на Общността, към развитие на транспортна система в Босна и Херцеговина, съпоставима и приведена в съответствие със системата на Общността и подобряване на защитата на околната среда в транспорта.

Член 107 ***Енергетика***

Сътрудничеството се съсредоточава върху приоритетни области, отнасящи се до достиженията на правото на Общността в областта на енергетиката, включително, ако е целесъобразно, аспекти на ядрената безопасност. То се основава на Договора за енергийна общност и се развива с оглед на постепенното интегриране на Босна и Херцеговина в енергийните пазари на Европа.

Член 108 ***Околна среда***

Страните развиват и укрепват своето сътрудничество в областта на околната среда с оглед на жизненоважната задача за спиране на по-нататъшното влошаване и започване на подобряване на екологичното състояние с цел устойчиво развитие.

По-специално страните установяват сътрудничество с цел укрепване на административните структури и процедурите за осигуряване на стратегическо планиране по въпросите на екологията и сътрудничество между съответните участници в процеса, като се съсредоточават върху привеждане в съответствие на законодателството на Босна и Херцеговина с достиженията на правото на Общността. Сътрудничеството би могло да се съсредоточи и върху разработването на стратегии за значително намаляване на местното, регионалното и трансграничното замърсяване на въздуха и водата, включително с отпадъци и химикали, с цел създаване на рамка за ефикасно, чисто, устойчиво и възобновяемо производство и потребление на енергия, и за изготвяне на оценка за екологичното въздействие и стратегическа екологична оценка. Специално внимание се обръща на ратифицирането и изпълнението на Протокола от Киото.

Член 109 ***Изследвания и технологично развитие***

Страните насърчават сътрудничеството в сферата на гражданските изследвания и технологичното развитие (research and technological development — RTD) на основата на взаимен интерес, а при отчитане на наличието на ресурси — и на основата на подходящ достъп до съответните си програми, при подходящи нива на ефективна защита на правата на интелектуална, индустриална и търговска собственост (industrial and commercial property rights — IPR).

При сътрудничеството се вземат предвид приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в сферата на изследванията и технологичното развитие.

Член 110

Регионално и местно развитие

Страните се стремят да укрепват сътрудничеството в сферата на регионалното и местно развитие с цел да допринесат за икономическото развитие и да намалят регионалните дисбаланси. Специално внимание се отделя на трансграничното, транснационалното и междурегионалното сътрудничество.

При сътрудничеството се вземат предвид приоритетите от достиженията на правото на Общността в областта на регионалното развитие.

Член 111

Реформа в публичната администрация

Сътрудничеството ще цели по-нататъшно развитие на ефикасна и подотчетна публична администрация в Босна и Херцеговина, въз основа на усилията за реформа, осъществени до момента в тази област.

Сътрудничеството в тази област се съсредоточава главно върху институционалното изграждане в съответствие с изискванията на Европейското партньорство и включва аспекти като развитие и прилагане на процедури за прозрачно и безпристрастно наемане на персонал, управление на човешките ресурси и кариерно развитие в сферата на публичните услуги, непрекъснато обучение и насърчаване на етиката в публичната администрация и подобряване на процеса на изготвяне на политики. При осъществяването на реформите ще се вземат предвид целите по отношение на фискалната устойчивост, включително аспектите на фискалната архитектура. Сътрудничеството обхваща всички нива на публичната администрация в Босна и Херцеговина.

ДЯЛ ІХ

ФИНАНСОВО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 112

За постигане на целите на настоящото споразумение и в съответствие с членове 5, 113 и 115 Босна и Херцеговина може да получи финансова помощ от Общността под формата на безвъзмездна помощ и заеми, включително заеми от Европейската инвестиционна банка. Помощта от Общността зависи от по-нататъшния напредък при изпълнението на политическите критерии от Копенхаген, и по-специално от напредъка относно специфичните приоритети на Европейското партньорство. Взема се предвид и оценката, представена в годишния доклад за напредъка на Босна и Херцеговина. Помощта от Общността е подчинена също така на условностите на процеса на стабилизиране и асоцииране, и по-специално по отношение на ангажимента на получателите да извършат демократични, икономически и институционални реформи. Помощта, отпусната на Босна и Херцеговина, е адаптирана така, че да удовлетвори установените потребности, одобрените приоритети, да отрази способността за поемане, а в подходящи случаи и погасяване на финансовите задължения, и за осъществяване на мерките, предприети за реформиране и реструктуриране на икономиката.

Член 113

Финансовата помощ, под формата на безвъзмездни средства, може да бъде предоставена съгласно съответния регламент на Съвета във вид на многогодишна индикативна рамка и да се основава на годишните програми за действие, изготвени от Общността след консултации с Босна и Херцеговина.

Финансовата помощ от Общността може да обхваща всички сектори на сътрудничество, като се отделя по-специално внимание на правосъдието и вътрешните работи, на сближаването на законодателството и на икономическото развитие.

Член 114

За да се позволи оптимално използване на наличните ресурси, страните гарантират, че вноските на Общността се правят в тясно сътрудничество с тези от други източници – като държави-членки, други държави и международни финансови институции.

За тази цел страните редовно обменят информация помежду си за всички източници на помощи.

ДЯЛ X

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ, ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 115

С настоящото се създава Съвет по стабилизиране и асоцииране, който да контролира прилагането на настоящото споразумение. Той заседава на подходящо ниво, на равни интервали и когато го изискват обстоятелствата. Той разглежда важни въпроси, възникващи в рамките на настоящото споразумение, както и други двустранни и международни въпроси от взаимен интерес.

Член 116

1. Съветът по стабилизиране и асоцииране се състои от членове на Съвета на Европейския съюз и членове на Европейската комисия, от една страна, и членове на Министерския съвет на Босна и Херцеговина, от друга страна.
2. Съветът по стабилизиране и асоцииране определя своя процедурен правилник.
3. Членовете на Съвета по стабилизиране и асоцииране могат да бъдат представлявани в съответствие с условията, които предстои да бъдат уточнени в неговия процедурен правилник.
4. Съветът по стабилизиране и асоцииране се председателства последователно от представител на Общността и представител на Босна и Херцеговина в съответствие с разпоредбите, които трябва да се съдържат в неговия вътрешен правилник.
5. По въпроси, които я засягат, Европейската инвестиционна банка участва като наблюдател в работата на Съвета по стабилизиране и асоцииране .

Член 117

С цел постигане на целите от настоящото споразумение Съветът по стабилизиране и асоцииране е оправомощен да взема решения в рамките на обхвата на настоящото споразумение за случаите, предвидени в него. Вzetите решения са задължителни за страните, които предприемат мерките, необходими за изпълнение на взетите решения. Съветът по стабилизиране и асоцииране може да отправя и препоръки, когато е уместно. Той изготвя решенията и препоръките си въз основа на съгласие между страните.

Член 118

1. Съветът по стабилизиране и асоцииране се подпомага при осъществяването на своите задължения от Комитет по стабилизиране и асоцииране, съставен от представители на Съвета на Европейския съюз и от представители на Европейската комисия, от една страна, и от представители на Министерския съвет на Босна и Херцеговина, от друга страна.

2. В процедурния си правилник Съветът по стабилизиране и асоцииране определя задълженията на Комитета по стабилизиране и асоцииране, които включват подготовка на заседанията на Съвета по стабилизиране и асоцииране, и определя начина на функциониране на Комитета.
3. Съветът по стабилизиране и асоцииране може да делегира на Комитета по стабилизиране и асоцииране всяко от своите правомощия. В този случай Комитетът по стабилизиране и асоцииране взема решенията си в съответствие с условията, посочени в член 117.

Член 119

Комитетът по стабилизиране и асоцииране може да създава подкомитети.

Преди края на първата година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение, Комитетът по стабилизиране и асоцииране сформира необходимите подкомитети за адекватно прилагане на настоящото споразумение.

Създава се подкомитет по въпросите на миграцията.

Член 120

Съветът по стабилизиране и асоцииране може да реши да създаде друг специализиран комитет или орган, който може да го подпомага при изпълнение на неговите задължения. В своя процедурен правилник Съветът по стабилизиране и асоцииране определя състава и задълженията на такива комитети или органи и начина, по който да функционират.

Член 121

С настоящото се създава Парламентарен комитет по стабилизиране и асоцииране. Той е форум, на който членовете на парламента на Босна и Херцеговина и тези на Европейския парламент могат да се събират и да обменят мнения. Той заседава на периоди, които сам определя.

Парламентарният комитет по стабилизиране и асоцииране се състои от членове на Европейския парламент и членове на парламента на Босна и Херцеговина.

Парламентарният комитет по стабилизиране и асоцииране определя своя процедурен правилник.

Парламентарният комитет по стабилизиране и асоцииране се председателства последователно от член на Европейския парламент и от член на Парламента на Босна и Херцеговина в съответствие с разпоредбите, които трябва да бъдат установени в неговия процедурен правилник.

Член 122

В рамките на обхвата на настоящото споразумение всяка страна се ангажира да гарантира, че физическите и юридически лица на другата страна имат недискриминационен достъп, в сравнение с нейните собствени граждани, до компетентните съдилища и административни органи на страните за защита на техните индивидуални права и правото на собственост.

Член 123

Нищо от споразумението не представлява пречка за някоя от страните да предприеме мерки:

- а) които тя счита за необходими, за да предотврати разкриване на информация, която противоречи на нейните съществени интереси, свързани със сигурността;
- б) които се отнасят до производството или търговията с оръжие, муниципии или военни материали, или до изследванията и развойната дейност или до производство от основно значение за целите на отбраната, при условие че такива мерки не нарушават условията на конкуренция по отношение на продукти, които не са предназначени конкретно за военни цели;
- в) които тя счита за съществени за собствената си сигурност в случай на сериозни вътрешни безредици с отражение върху поддържането на законността и на реда, по време на война или сериозно международно напрежение, представляващо заплаха от война, или за да изпълни задълженията, които е поела с цел поддържане на мира и международната сигурност.

Член 124

1. В сферите, обхванати от настоящото споразумение, и без се да засягат никои от специалните разпоредби, съдържащи се в него:
 - а) договореностите, прилагани от Босна и Херцеговина по отношение на Общността, не водят до каквато и да е дискриминация между държавите-членки, техните граждани, дружества или фирми;
 - б) договореностите, прилагани от Общността по отношение на Босна и Херцеговина, не водят до каквато и да е дискриминация между гражданите, дружествата или фирмите на Босна и Херцеговина.
2. Разпоредбите на параграф 1 не засягат правото на страните да прилагат съответните разпоредби на своето данъчно законодателство към данъкоплатците, които не са в еднакво положение по отношение на местопребиваването им.

Член 125

1. Страните предприемат всички общи или конкретни мерки, които се изискват за изпълнение на задълженията им, произтичащи от настоящото споразумение. Те гарантират, че целите, заложи в настоящото споразумение, са постигнати.
2. Страните се споразумяват да се консултират бързо, използвайки подходящите канали на информация, по искане на една от страните с цел обсъждане на всеки въпрос, който се отнася до тълкуването или прилагането на настоящото споразумение и до други аспекти на отношенията между страните.
3. Всяка страна отнася до Съвета по стабилизиране и асоцииране всеки спор, свързан с прилагането или тълкуването на настоящото

споразумение. В този случай се прилага член 126 и, в зависимост от случая, протокол 6.

Съветът по стабилизиране и асоцииране може да разреши спора чрез обвързващо решение.

4. Ако една от страните счита, че другата страна не е изпълнила задължение, произтичащо от настоящото споразумение, тя може да предприеме подходящи мерки. Преди да направи това, с изключение на случаите на особена неотложност, тя предоставя на Съвета по стабилизиране и асоцииране цялата информация, необходима за внимателното разглеждане на положението, с цел търсене на приемливо решение за страните.

При избора на мерките трябва да се дава предимство на тези, които най-малко пречат на прилагането на настоящото споразумение. Съвета по стабилизиране и асоцииране се уведомява незабавно за тези мерки, като те са предмет на консултации, ако другата страна го изиска, в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране, на Комитета по стабилизиране и асоцииране или на който е да е друг орган, създаден на основание членове 119 и 120.

5. Разпоредбите на параграфи 2, 3 и 4 не нарушават по никакъв начин и не засягат членове 30, 38, 39, 40, 44 и протокол 2 (Определение на понятието за продукти с произход и методи на административно сътрудничество).

Член 126

1. При възникване на спор между страните относно тълкуването или изпълнението на настоящото споразумение, всяка страна изпраща на другата страна и на Съвета по стабилизиране и асоцииране официално искане за разрешаване на спорния въпрос.

Когато една страна счита, че мярка, предприета от другата страна, или бездействие на другата страна, представлява нарушение на задълженията съгласно настоящото споразумение, в официалното искане за разрешаване на спора се посочват причините за това мнение, както и това, че страната може да предприеме мерките, предвидени в член 125, параграф 4.

2. Страните се ангажират с разрешаването на спора, като започват добросъвестни консултации в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране и други органи, съгласно предвиденото в параграф 3, с цел постигане на взаимно приемливо решение възможно най-скоро.
3. Страните предоставят на Съвета по стабилизиране и асоцииране цялата необходима информация по случая с цел задълбочено разглеждане на положението.

Докато спорът не бъде разрешен, той се обсъжда на всяко заседание на Съвета по стабилизиране и асоцииране, освен ако е била започната арбитражната процедура, предвидена в протокол 6. Един спор се счита за разрешен, когато Съветът по стабилизиране и асоцииране е взел

обвързващо решение за разрешаване на спора, предвидено в член 125, параграф 3, или когато той е обявил, че вече не съществува спор.

Консултациите за разрешаване на спора могат да се провеждат и по време на всяко заседание на Комитета по стабилизиране и асоцииране или на всеки друг съответен комитет или орган, създаден въз основа на членове 119 или 120, при наличието на съгласие между страните или по искане на една от страните. Консултациите могат да се провеждат и в писмена форма.

Цялата информация, разкрита по време на консултациите, остава поверителна.

4. За въпросите в рамките на обхвата на приложение на протокол 6 всяка страна може да представи спорния въпрос за разрешаване чрез арбитраж в съответствие със същия този протокол, когато страните не са успели да разрешат спора в рамките на два месеца след започване на процедурата за разрешаване на спорове в съответствие с параграф 1.

Член 127

Настоящото споразумение не засяга, докато не бъдат предоставени равностойни права на отделните лица и на икономическите субекти съгласно настоящото споразумение, правата, които са им предоставени чрез съществуващите споразумения, обвързващи една или повече държави-членки, от една страна, и Босна и Херцеговина от друга.

Член 128

Приложения I – VII и протоколи 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7 съставляват неразделна част от настоящото споразумение.

Рамковото споразумение между Общността и Босна и Херцеговина за общите принципи за участие на Босна и Херцеговина в програмите на Общността⁶, подписано на 22 ноември 2004 г., и приложението към него съставляват неразделна част от настоящото споразумение. Прегледът, предвиден в член 8 на това рамково споразумение, се осъществява в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране, който е оправомощен да изменя, ако е необходимо, рамковото споразумение.

Член 129

Настоящото споразумение се сключва за неограничен срок.

Всяка от страните има право да денонсира настоящото споразумение, като уведоми за това другата страна. Настоящото споразумение се прекратява шест месеца след датата на такова уведомяване.

Всяка от страните може да прекрати настоящото споразумение незабавно, в случай на неспазване от другата страна на един от основните елементи на настоящото споразумение.

⁶ ОВ L 192, 22.7.2005 г., стр.9

Член 130

За целите на настоящото споразумение „страни“ означава Общността или нейните държави-членки, или Общността и нейните държави-членки в съответствие с техните съответни правомощия, от една страна, и Босна и Херцеговина, от друга страна.

Член 131

Настоящото споразумение се прилага, от една страна, на териториите, на които се прилагат Договорите за създаване на Европейската общност и на Европейската общност за атомна енергия, съгласно условията, посочени в тези договори, и на територията на Босна и Херцеговина, от друга страна.

Член 132

Депозитар на настоящото споразумение е Генералният секретар на Съвета на Европейския съюз.

Член 133

Настоящото споразумение е съставено в идентични екземпляри на български, испански, чешки, датски, немски, естонски, гръцки, английски, френски, италиански, латвийски, литовски, унгарски, малтийски, нидерландски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, фински и шведски език, и на босненски, хърватски и сръбски език, като всички тези текстове са еднакво автентични.

Член 134

Страните одобряват настоящото споразумение съгласно своите собствени процедури.

Инструментите за ратифициране и одобрение се депозират в Генералния секретариат на Съвета на Европейския съюз.

Настоящото споразумение влиза в сила на първия ден от втория месец след датата на депозиране на последния инструмент за ратифициране или одобрение.

Член 135

Временно споразумение

В случай, че при изчакване на приключването на процедурите, необходими за влизане в сила на настоящото споразумение, разпоредбите на някои части на споразумението, и по-специално тези, които се отнасят до свободното движение на стоки, както и съответните разпоредби за транспорта, влязат в сила чрез временни споразумения между Общността и Босна и Херцеговина, страните изразяват съгласие, че при такива обстоятелства за целите на разпоредбите на дял IV, членове 71, 73 и 75 от настоящото споразумение, протоколи 1, 2, 4, 5, 6 и 7, и съответните разпоредби на протокол 3 към него, думите „дата на влизане в сила на настоящото споразумение“ означават датата на влизане в сила на съответното временно споразумение във връзка със задълженията, съдържащи се в гореспоменатите разпоредби.

ПРИЛОЖЕНИЯ

- Приложение I (член 21) — Тарифни отстъпки на Босна и Херцеговина за промишлени продукти на Общността
- Приложение II (член 27, параграф 2) — Определение на продукти от типа „baby beef“
- Приложение III (член 27) — Тарифни отстъпки на Босна и Херцеговина за основни селскостопански продукти с произход от Общността
- Приложение IV (член 28) — Мита, прилагани за внос в Общността на стоки с произход от Босна и Херцеговина
- Приложение V (член 28) — Мита, прилагани за внос в Босна и Херцеговина на стоки с произход от Общността
- Приложение VI (член 50) — Установяване: финансови услуги
- Приложение VII (член 73) — Права на интелектуална, индустриална и търговска собственост

ПРОТОКОЛИ

- Протокол 1 (член 25) относно търговията с преработени селскостопански продукти между Общността и Босна и Херцеговина
- Протокол 2 (член 42) относно определението на понятието за „продукти с произход“ и методи на административно сътрудничество за прилагане на разпоредбите на настоящото споразумение между Общността и Босна и Херцеговина
- Протокол 3 (член 59) относно сухопътния транспорт
- Протокол 4 (член 71) относно държавна помощ за стоманодобивната промишленост
- Протокол 5 (член 97) относно взаимно административно подпомагане по митническите въпроси
- Протокол 6 (член 126) относно уреждането на спорове
- Протокол 7 (член 27) относно реципрочни преференциални отстъпки за определени вина, реципрочно признаване, защита и контрол на наименованията на вината, спиртните напитки и ароматизираните вина.